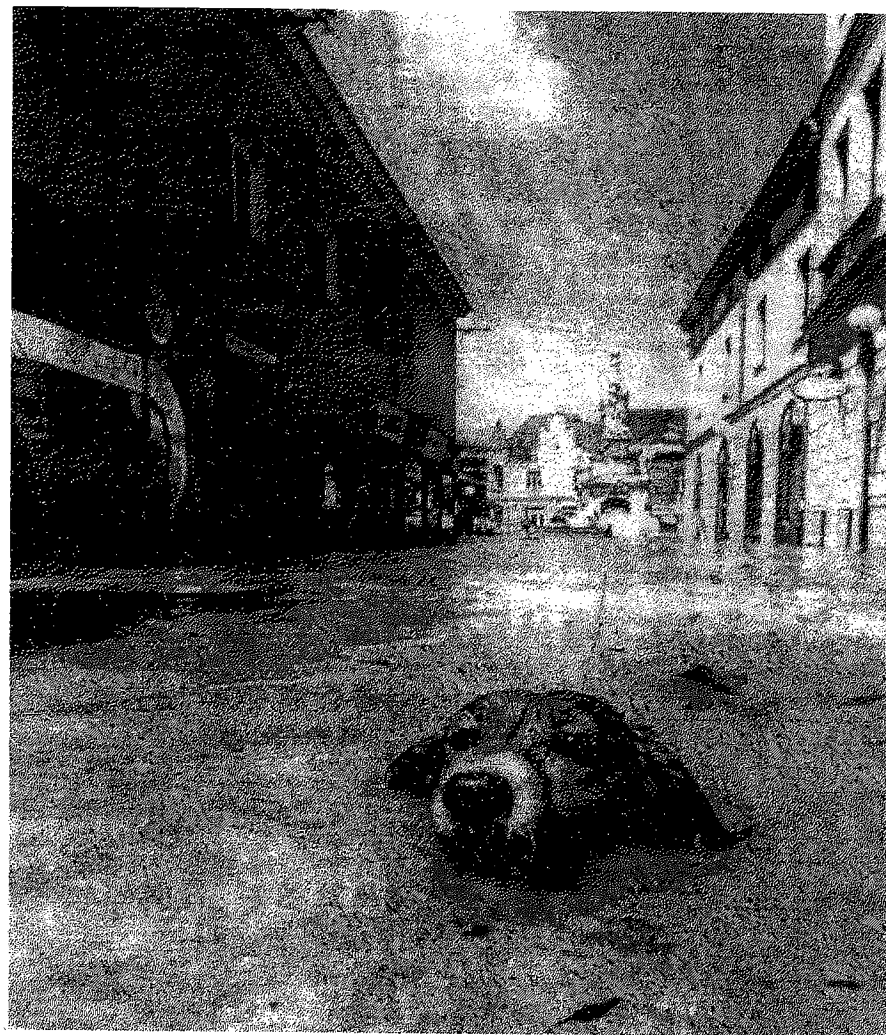

SUSRETI

GLASILO HRVATSKO - ČEŠKOGA DRUŠTVA
Dvobroj 25-26 Zagreb, listopada 1997.

Pomoć postradalima u Češkoj Republici
Dodatak: Usklađenje HČD sa Zakonom o udrugama

SADRAŽAJ DVOBROJA
25-26

Katastrofalne poplave u Češkoj	3
Jubilarna godišnja skupština	5
Što smo radili u proteklom razdoblju	8
Ukratko o našim članovima	11
Rekli su	11
Pisali su nam	12
Vijesti iz Češke	13
V. Bojkić: Češka pozvana da pristupi NATO-u	15
Dani hrvatske kulture u Pragu	16
V. Bojkić: Praško ljeto u znaku Rudolfa II.	17
Češka manjina u Hrvatskoj	18
Vijesti iz Hrvatske	19
M. Hribar: Svaštice	20
Rekli su	22
Obljetnice: T.G. Masaryk, Bohumil Říha	23
Z. Prochaska: Podsjetnik	24
Ponuda - čitajte Hrabala u originalu	25
Miroslav Holub - pjesnik	26
M. Banek: Do you speak czech ili kako vam drago	27
Iz češke kuhinje	28
Obavijest	28

Izdavač:

Hrvatsko-češko društvo
Sekcija za informiranje
Zagreb, Dolac 1/II

Uredili: Vlatka Banek i Božidar Grubišić
Priprema i grafička obrada: Vlatka Banek

SUSRETI su interno glasilo i dostavljaju
se članovima besplatno.

Na naslovnici:

Češka fotografija godine (proglašena
na natječaju *Czech Press Photo*, u ka-
tegoriji aktualija - *Pas pliva popla-
vljenom ulicom*, snimljeno u gradu
Uherské Hradiště, 11. srpnja 1997.,
autor *Petr Josek*, fotoreporter agencije
Reuters.)

Katastrofalne poplave u Češkoj

Početkom srpnja istočnu Češku zahvatile su katastrofalne poplave, najveće u posljednjih sto godina. Tzv. stoljetne vode zahvatile su trećinu češkog teritorija, a posebno je stradala Moravska, jer su se izlile velike vode rijeke Morave i njenih pritoka.

Poplave su trajale skoro mjesec dana, a u njima je izgubilo život 49 osoba. I materijalne štete su bile ogromne. Poplave su opustošile 572 naseljena mjesta, uništile su 2.680 kuća a daljnjih više od 30.000 zgrada bilo je poplavljeno i u njima se nije moglo stanovati, pa je oko 12.000 ljudi završilo u nužnom smještaju.

Samo štete u industrijskim poduzećima iznose oko 25 milijardi kruna (1,4 milijarde DEM), dok je ukupnu štetu Ministarstvo ekologije procijenilo na oko 65 milijardi kruna (3,5 milijarde DEM). Odlukom češke vlade država je u prvoj fazi stavila na raspolaganje 13 milijardi kruna (720 milijuna DEM) za pomoć postradalima, a Crveni križ i humanitarne organizacije skupile su oko pola milijarde kruna. Krediti su obećani svim poplavljenima, koji su željeli popraviti ili graditi nove kuće, a napravljen je i program ubrzane gradnje 1500 stanova.

Poljoprivrednicima je država obećala nadoknaditi 75 posto vrijednosti uništenog uroda, a poduzetnički kredit kao startni kapital obećan je malim i srednjim poduzetnicima kako bi mogli početi ili nastaviti poslovanje. Svi oni koji su ostali bez kuća, dobili su odmah jednokratnu pomoć od 30.000 kruna, što su tri prosječne češke plaće, a 1. kolovoza puštene su u promet i državne obveznice u vrijednosti od 13 milijardi kruna.

Češka vlada je brzo i djelotvorno reagirala. Smjesta je osnovan Krizni štab za obranu od poplava i sanaciju šteta na čelu s ministrom ekologijom Jiřim Skalickým, svi su ministri smjesta prekinuli godišnje odmore, a predsjednik Václav Havel i premijer Václav Klaus sa suradnicima posjetili su poplavljena područja, kako bi se na licu mjesta uvjerali o razmjerima katastrofe i potrebnoj pomoći.

Nastavak na str. 4

*Poštovane članice i članovi
Hrvatsko - češkoga društva,
drugi prijatelji,*

ljetošnje vremenske nepogode koje su zadesele velik dio Češke Republike i njihove katastrofalne posljedice, ponukale su Predsjedništvo našega društva da pokrene akciju prikupljanja pomoći.

Ne tako davno, za vrijeme agresije na našu domovinu, Češka Republika i njeni građani pružili su nam dokaze solidarnosti rječju i djelima. Djela su se ogledala u dostavljanju konkretne humanitarne pomoći i dolasku velikog broja čeških turista u Hrvatsku unatoč tzv. "nesigurnim prilikama". Danas smo u prigodi, makar simbolično, dokazati svoju solidarnost s njihovim teškoćama.

Stoga Vas molimo da podržite našu akciju i priključite joj se Vašim prilogom (uplatnicu ćete naći uz ovaj broj "Susreta"), ali i pomognete u poticanju prijatelja, znanaca i poduzeća za koje ocijenite da bi se mogli priključiti ovoj akciji.

*Napominjemo, da po logici stvari ova akcija ima ograničeno vrijeme trajanja - do sredine mjeseca prosinca - kako bi prikupljena sredstva mogla o Božiću biti prenesena na račun u Češkoj Republici, a kojega će nam putem Češkog veleposlanstva u Zagrebu dojaviti nadležne službe iz Češke Republike. Na taj način, ovu bi akciju predstavili Češkoj Republici kao **humanu Božićnu čestitku** iz Republike Hrvatske.*

Sredstva se prikupljaju na namjenskom žiro-računu Hrvatsko-češkoga društva otvorenom pri Komercijalnoj banci Zagreb d.d.:

broj računa: 30101-620-107

poziv na broj: 05 803022-10004-9

Nadamo se i molimo da se osobno založite za uspješnost provedbe ove akcije, koja će vjerujemo imati pozitivan odjek u Češkoj Republici.

S poštovanjem,

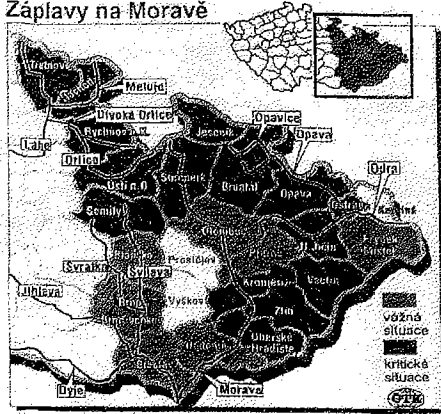
*Predsjednik
dr. Zorislav Bobuš*

Državni zavod za statistiku procijenio je da će zbog poplava ovogodišnji ekonomski rast, predividen na 2-3 posto, iznositi samo 1,5-2 posto.

Osim države i humanitarnih organizacija, te pomoći koja je stizala iz inozemstva, pomoć poplavljenima pružili su i češki građani iz krajeva koji nisu pogođeni poplavama. Otvoreni su brojni računi na koje su ljudi uplaćivali novčana sredstva, a skupljena je u prvom trenutku i pomoć u pokrivačima, odjeći, obući, prehrambenim artiklima i lijekovima.

Vlado Bojčić

Záplavy na Moravě

- Největší telekomunikační katastrofa v historii ...
- V knihovně se suší tisíce svazků pomocí žehliček a fénů na vlasy
- Obraz apokalypsy skýtá nejhůře postižená obec
- Škoda Plzeň odhaduje následky povodní na 50 až 100 miliard
- Skutečný dopad katastrof na psychiku lidí se může projevit až rok poté, co voda opadne

Středa 9.7.1997

Opět jedu do Lipníka, tentokrát do kasáren, kde jsou ubytováni obyvatelé Troubek. Vždyť tam jsou i děti. Ty nacházím v tělocvičně, ale do hovoru jim moc není. Ani dospělým není do řeči. Smutek v očích s jedinou otázkou: Co s námi bude? Přes 160 domů v Troubkách spadlo. Voda vzala i vnitřní vybavení, lidé skutečně zachránili jen svůj holý život. Mluvím, vyprávím, snažím se je dostat z letargie.

Iz lista Český dialog - Měsíčník pro Čechy doma i ve světě, číslo 7-8/1997

Moguće daljnje posljedice poplave

U listu *Nacional* (br. 92 od 20.8.97), ugledni komentator *Krsto Cvičić*, pozabavio se pitanjem mogućih posljedica ljetosnjih poplava u Češkoj, Poljskoj, Slovačkoj, Mađarskoj i Austriji. Među ostalim postavlja sljedeće pitanje:

Hoće li doći do usporenja gospodarskih reformi u Češkoj i Poljskoj, a o Slovačkoj, koja se ionako u mnogo čemu vratila starim, pre-reformnim običajima iz doba socijalizma, da i ne govorimo? Ima podosta onih - kako u samoj srednjoj Europi tako i među zapadnim analitičarima u Frankfurtu, Parizu, Londonu, New Yorku i drugim finansijskim središtima koja tvrde da će kriza koja će nastupiti nakon poplava ojačati snage koje se protivite slobodnotržišnim reformama i poslužiti im kao izlika za protuudar.

Ima, nastavlja, i drugih pogleda. Prema pre-optimističkom scenariju - *poplave će dokrajčiti mnoge neučinkovite tvrtke koje su se dosad nekako održavale, jer ih je netko - obično iz vrha vlasti - podupirao. S druge strane, ozbiljni analitičari upozoravaju - šteta je što će uz neučinkovite bankrotirati i druge koje to ne bi trebale. Napokon, treća skupina postavlja pitanje - je li moguće da bi se srednja Europa, kojoj je od sloma komunizma naovamo išlo neusporedivo bolje nego Rusiji i Ukrajini, mogla posustati i opredijeliti se za neku varijantu populističkog etatizma, koji bi se oslanjao na sve jače protuzapadno raspoloženje u nekim slojevima pučanstva? Odgovor je - ta mogućnost postoji. (vb)*

Jubilarna godišnja skupština

Na pet navršenih godina djelovanja društva prisjetili smo se tijekom 6. godišnje skupštine društva, održane 9. ožujka 1997. godine. Prihvaćena su izvješća za 1996. godinu kao i planovi za 1997. godinu. Donesene su i dvije odluke vezane za ustanovljenje i dodjelu pismenih priznanja.

IZVJEŠĆE O RADU PREDSEDNIŠTVA U RAZDOBLJU IZMEĐU DVIJU SKUPŠTINA (3.3.1996. DO 9.3.1997.)

Programom rada za 1996. godinu svjesno smo zacrtali i više od onoga što smo procjenjivali mogućim ostvariti, želeći naglasiti svu širinu mogućnosti djelovanja našega Društva. Zato usporedba zacrtanoga i ostvarenoga iskazuje priličan nesklad, no gledano s gledišta prioriteta koje smo si postavili, ipak se radi o dobrim rezultatima, pa ćemo ih pokušati ukratko izložiti.

Zaoživljavanje djelovanja sekcija, jednim od važnih zadataka, pokazalo se, nismo imali dovoljno snage. S jedne strane to je bilo uvjetovano prostornim problemima, jer se iščekivalo preseljenje iz prostorija *Češke besede* na Dolcu, a s druge strane su izostale kvalitetne zamisli za njihov rad.

Suradnja s *Češko-hrvatskim društvom* u Pragu je uspješno nastavljena, posebice na programima informiranja - prihvat čeških novinara - te suradnje na organizaciji velike izložbe *Klasičici hrvatske naivne umjetnosti* u Pragu, o čemu smo vas izvjestili u *Susretima*, a bilo je dosta govora i u medijima.

Nastavljen je rad na izradi *baze podataka* o hrvatsko-češkim

Radno predsjedništvo (s lijeva) : M. Hribar, Z. Bobuš i V. Banek

vezama. I o tome su redovito izvješćivali *Susreti*, naše interno glasilo koje već zaslužuje da preraste i u javno glasilo. Kad već govorimo o tome, kažimo da su u proteklom razdoblju izašla 3 dvobroja (ukupno dakle 6 brojeva), posebno izdanje posvećeno Václavu Havelu u povodu njegovog 60-og rođendana, te da su uvedeni i podlisci (do sada gospodarski i jezični), a najnovijem dvobroju i dodatak u kojem smo vam za skupštinu dostavili prijedlog programa i pregled naših dosadašnjih priredaba. Glede *Susreta* naš je program u cijelosti ostvaren.

Istraživački projekt o *Andriji Ivanu Bortulimu* slabo napreduje, jer mu nismo uspjeli osigurati finansijsku potporu. Na-

ši studenti slabo odlaze u Češku, kroatiste u Češkoj nismo uspjeli animirati, a *prof. Karpatský* čijom smo dobrotom saznali za oko 50-ak zapisa u internoj bibliografiji na fakultetu, nema većih mogućnosti da nam pomogne, osim da nekoga mladega konkretno uputi na izvore istraživanja.

Uzajamni posjeti članstva HČD - ČHD, kako su zamišljeni glede brojnosti i širine, nažalost su izostali, iako su se za službenih boravaka u Pragu odnosno Zagrebu članovi obaju društava redovito sastajali.

Suradnja s *Češkom besedom* je uspješno nastavljena i protekle godine, a preko nje ili izravno i sa *Savezom Čeha u RH*.

Tako smo bili nazočni i na proslavi 50. godišnjice lista *Jednota*, a djelić izdavačke djelatnosti te kuće predstavili smo i na večeri knjiga - *Česi u Hrvatskoj, Češko-hrvatski rječnik*.

Glede suradnje s katedrama *Filozofskog fakulteta u Zagrebu* postigli smo bitni pomak i tu razinu suradnje trebalo bi ubuduće ne samo održavati nego i unaprijediti. Naime, kao što je poznato večeri predstavljajući knjiga ostvarene su u suradnji s katedrama povijesti, bohemistike, sociologije i informatologije.

Bitnijanovost u odnosu na kontakte s institucijama u zemlji i inozemstvu jesu naznake novih mogućnosti suradnje s našim *Ministarstvom vanjskih poslova, Ministarstvom turizma, Maticom iseljenika* (glede Moravskih Hr-

vata), a nastavljani su kontakti s *Odborom za manjinske i nevladine odnose MZV ČR*, Udruženjem čeških reemigranata *Ilova iz Brna*, te su uspostavljani i izravni kontakti s *Moravskim Hrvatima*.

Bili smo loše sreće što se tiče predviđenih tribina. Onu o *T.G. Masaryku* smo odložili s namjerom njene bolje pripreme, jer se početkom 1996. bila razbuktala polemika u javnim glasilima o važnosti odnosno nevažnosti Masaryka za Hrvatsku, a u sklopu s time bio je i zahtjev za preimenovanjem njegove ulice u Zagrebu. Reagirali smo zamolbom gradskoj komisiji za imenovanje ulica da se prijedlog za preimenovanje ne usvoji, a potom odlučili da naša tribina mora baš zbog toga biti znatno bolje pripremljena. Razgovor s prof. Jir-

sakom o *Praškom proljeću* odložili smo na zamolbu samoga voditelja, no ona će biti ostvarena tijekom sljedećega razdoblja.

I na kraju, valja reći da su materijali za *dvojezičnu publikaciju* u obradi i ukoliko osiguramo sredstva za tisak ona bi se mogla pojaviti tijekom 1997. godine, a isto vrijedi i za *Mali godišnjak - rokovnik* našega društva kojega je prototip već dovršen.

Na kraju, iako postignute rezultate ne možemo smatrati spektakularnim, oni su dio oniske ostvarenoga tijekom proteklih pet godina. Na pitanje jesmo li željeli i mogli učiniti i više - odgovor je potvrđan. Ali, osnovni je preduvjet za to da se u djelovanje društva uključi što veći broj onih koji su spremni žrtvovati nešto slobodnoga vremena i puno entuzijazna. (vb)

Na prijedlog Predsjedništva Skupština je donijela

ODLUKU

1. Najzaslužnijim članovima Hrvatsko-češkoga društva dodjeljuje se priznanje za višegodišnji predani rad na ostvarenju programske orijentacije društva i konkretnim godišnjim programima rada.
2. Članovima društva, prijateljima društva, te osobama iz javnoga života koje podičavaju društvo, može se dodijeliti zahvalnica za uspješnu suradnju u skladu sa ocjenom o značenju te suradnje.
3. Odluku o grafičkom rješenju izgleda priznanja odnosno zahvalnice donosi Predsjedništvo društva.
4. Odluku o dodjeli priznanja i zahvala donosi Predsjedništvo društva na temelju trajnog ovlaštenja Skupštine.

... i prihvatila Odluku Predsjedništva od 28.01.1997.

1. U proteklom razdoblju od osnutka Društva do danas, tj. u proteklih pet godina, svojim su se radom u Predsjedništvu, Nadzornom odboru i sekcijama istakla nekolicina članova našega Društva. Međutim, Predsjedništvo drži neprimjerenim da dok djeluje u ovome sastavu dodjeljuje priznanja svojim zaslužnim članovima. Pravo na dodjelu priznanja današnjim članovima Predsjedništva, Nadzornog odbora i vodstva sekcija, pripada Predsjedništvu sljedećeg izbornog razdoblja, koje će moći objektivno vrednovati rad današnjega čelnštva Društva.
2. Predsjedništvo ipak drži potrebnim da dodjelom zahvalnica predvodnicima hrvatske i češke struje osmišljava Društva, te prvim predsjednicima Društva naglasi svoj pozitivni odnos spram protekloga razdoblja. Stoga, se zahvalnice dodjeljuju:
  - prof. **PREDRAGU JIRSAKU** - osnivač
  - dr. **ZVONIMIRU KOTARCU** - osnivač
  - prof. **ZLATKU STAHULJAKU** - prvi predsjednik Društva
  - prof. **MATI RELJA** - drugi predsjednik Društva
3. Zahvalnica za uspješnu suradnju dodjeljuje se:
  - dr. **IGORU FURDIKU** - generalnom konzulu ČSFR u Zagrebu, kasnijem otpravniku poslova veleposlanstva ČSFR u Zagrebu
  - ing. **JOSEFU NEDBALU** - savjetniku u Veleposlanstvu ČR
  - dr. **PETRU KOLÁRU** - raniji voditelj Odbora za manjinske i nevladine odnose MVP ČR
  - **JAROMIRU PLÍŠEKU** - sadašnji voditelj Odbora za manjinske i nevladine odnose MVP
4. Zahvalnica za uspješnu suradnju dodjeljuje se:
  - **ČEŠKOJ BESEDI ZAGREB**

Jednota od 10.3.1997.

Řada významných akcí

V ústretu ročnímu hodnocení činnosti, obdrželo 392 členů, rozptýlených po celém Chorvatsku, dvočíslu orgánu CHČS "Susreti". Z jeho přehledné přílohy s výčtem všech větších podniků v dosavadním pětiletém snažení spolku je vidět, že vzájemné chorvatsko - české kulturní styky byly všestranně rozvíjeny, nezaostávala však ani činnost hospodářská a informativní.

Předseda CHČS dr. Zorislav Bobuš vyjádřil spokojenost s výsledky dosavadní aktivity, jež ospravedlnily založení spolku. Hovořil o některých důležitých momentech v jeho kontinuitě, o velké navštevovanosti programů a spolkové pyšce - činnosti mládeže, informační a kulturní sekce. Za potřebné shledává aktivizovat větší počet členů, neboť se mezitím zájmy jednotlivců a skupin jinak profilovaly a potřebují rozlet.

O činnosti předsednictva mluvila Vlatka Banková. Často se věnovalo přijetí českých novinářů, přípravě reprezentativní výstavy klasiků chorvatského národního umění v Praze, vyhotovení kvalitní základny údajů o chorvatsko - českých vztazích, úspěšně spolupracovalo s Českou besedou v Záhřebu, Svazem Čechů a Jednotou v Daruvaru. Připravuje dvojjazyčnou publikaci, ročenku a užší spolupráci několika kateder Filozofické fakulty v Záhřebu s českým pandánem. Kdyby to finanční prostředky dovolovaly, "Susreti" jsou ve fázi, kdy by měly přerůst do novin. Uvádění fejetonů a příloh (jazykové, hospodářské), solidní počet spolupracovníků a další plány dávají tušit i tuto možnost. Zvláštní číslo vyšlo k 60. narozeninám V. Havla. (...)

(Zdenka Táborská)

Uznání

Předsednictvo CHČS 28.1.1997 rozhodlo udělit uznání a děkované listy za víceletou nezištnou práci a úspěšnou spolupráci:

- prof. **Predragu Jirsakovi**,
dr. **Zvonimiru Kotarcovi**,
1. předsedovi prof. **Zlatkovi Stahuljakovi**,
2. předsedovi prof. **Matovi Reljovi**, dr. **Igoru Furdíkovi**,
v době zakládání spolku generálnímu konzulu ČSFR v Záhřebu, bývalému radovi na Veleposlanectví ČR v Záhřebu
ing. **Josefu Nedbalovi**,
dr. **Petrovi Kolářovi** a
Jaromíru Plíškovi z ČR
a **České besedě Záhřeb**.

Vjesnik od 10.3.1997.

Skupština Hrvatsko- češkog društva

ZAGREB, 9. ožujka - Na šestoj godišnjoj skupštini Hrvatsko-češkog društva razmotrena je aktivnost Društva u proteklih pet godina te je konstatirano da je mnogo učinjeno na razvijanju veza i međusobnog upoznavanja u oblasti kulture, gospodarstva i informiranja. Posebno su značajne kulturne aktivnosti, pa je tako prošle godine u Pragu održana izložba *Klasici hrvatske naive* (Rabuzin, Večenaj, Lacković, Kovačić i J. Generalić), a u završnoj su fazi izrada podataka o hrvatsko-češkim odnosima te malog godišnjaka. Prije toga, održani su u Pragu Dani hrvatske kulture i Tjedan slavnske kuhinje, a vrlo zapažena bila je i promocija hrvatskog turizma. Hrvatsko-češko društvo broji više od 400 članova, ali tek manji broj je aktivan. Ističe se sekcija mladih, te kulturna i posebno informa-

tivna sekcija. Društveno glasilo "Susreti", koje izlazi svaka tri mjeseca, preraslo je od informativnog biltena u respektabilni časopis, koji vrlo kvalitetno obrađuje tematske cjeline, pa je tako posebnim brojem obilježen 60. rođendan predsjednika Vlastava Havela. Među glavnim zadacima za ovu godinu su omasovljenje društva i aktiviranje pojedinih sekcija. Društvo je dodijelilo za služnim članovima i prijateljima priznanja i zahvalnice, koje su dobili prof. Predrag Jirsak, dr. Zvonimir Kotarac, prof. Zlatko Stahuljak, prof. Mate Relja, zatim predstavnici češkog veleposlanstva u Zagrebu i ministarstvu vanjskih poslova iz Praga dr. Igor Furdik, ing. Josef Nedbal, dr. Petar Kolar i Jaromir Plisek, kao i Češka beseda u Zagrebu, koja ustupa svoje prostorije za aktivnost društva. (V.Bojkić)

Večernji list od 10.3.1997.

Poticanje hrvatsko- češkog prijateljstva

Obilježavajući petu godišnjicu rada, Hrvatsko-češko društvo održalo je jučer u prostorijama "Česke besede" svoju godišnju skupštinu. Predsjednik tog društva dr. Zorislav Bobuš podsjetio je da je društvo osnovano 1992. godine kako bi se potaknula što bolja suradnja Republike Češke i Republike Hrvatske, a osvrnuo se i na rad Društva u proteklim godinama.

- *Smisao našeg društva je okupiti što više ljudi, a posebice treba potaknuti mlade da se uključe u rad* - rekao je dr. Bobuš.

Na skupštini je istaknut rad informativne i kulturne sekcije, glasila "Susreti", te rad mladih, a predstavljani su i planovi za ovu godinu. Iako kažu da uvijek treba težiti većim uspjesima, u Hrvatsko-češkom društvu zadovoljni su sa rezultatima koje su ostvarili prijašnjih godina. Zaslužnim članovima društva jučer su dodijeljene i posebne zahvalnice, a u ime nagradjenih zahvalio je Mate Relja. Na skupštini je naglašena i želja Društva da bude što prisutnije u javnosti, jer, rečeno je, mediji u posljednje vrijeme ne daju dovoljno pozornosti suradnji sa Češkom, usprkos tome što su, primjerice, baš Česi najbrojniji turisti na Jadranu. (fv)

Devet mjeseci je za nama, a budućnost pred nama

Okupljanja utorkom - Hrvatska knjiga u Češkoj - Češka beseda - Poplave u Češkoj Republici - Filozofski fakultet u Zadru - Planovi Društva

U proteklih smo devet mjeseci proveli čitav niz većih i manjih aktivnosti, objektivno gledano s priličnim uspjehom, ako imamo na umu da smo svi dragovoljci koji se djelatnošću Društva bave uz sve svoje ostale obveze - radne, obrazovne, kućanske, obiteljske i druge. Prije svega, za nama je Skupština Društva, kojoj smo posvetili prva dva mjeseca rada, a netom po njenom održavanju sastali smo se radi provedbe njenih odluka tj. prihvaćenog Programa. Između ostaloga, pozabavili smo se i pitanjem treba li se natjecati za financijska sredstva pri "Otvorenom društvu" (čitaj Soroševa zaklada) s našim projektom dvojezične publikacije. Zaključili smo da prvenstveno valja iscrpiti sve moguće službene izvore sredstava u RH, kako zbog značenja našega Društva, tako i zbog verifikacije njegovog značenja, tj. sudjelovati u natjecanju s ostalim programima pri državnim tijelima zaduženima za područje kulture. Taj će dio posla biti, nadamo se, okončan krajem godine, a njegovi rezultati bit će jasna odrednica za budućnost.

Piše: Vlatka Banek

Okupljanja utorkom

Na skupštini najavljene, tijekom mjeseca travnja i svibnja, ostvarene su programske aktivnosti redovitog okupljanja članstva utorkom u prostorijama *Češke besede*. Prva, pod nazivom KLONIRANJE, održana je 9.4.97., pred punom dvoranom. Okupilo se i mlado i staro da čuje što više o top-temi tih dana, koja je zaokupila pozornost naše i svjetske javnosti. Naizgled bez konkretne "češke veze", ali bez sumnje općeljudska i civilizacijska, tema je predstavljena kroz kraća izlaganja ljudi od struke i razrađena u otvorenom, sadržajnom i zanimljivom razgovoru koji je prihvaćen, na zadovoljstvo or-

ganizatora, s odobravanjem izbora teme i živim sudjelovanjem nazočnih. Okloniranju s gledišta pojedinih struka govorili su: *Tatjana Prebeg*, dipl.ing. biologije, mr.sc. *Miroslav Jilek*, prof. sociologije i *Milivoje Žugić*, odvjetnik. Moderator razgovora bila je potpisnica ovoga članka. Iako smo željeli da o naznačenoj temi čujemo i razmišljanja liječnika, teologa i etičara (dr. *Zorislava Bobuša*, vlč. *Živka Kustića* i prof. *Milana Kangrga*), nismo u tome uspjeli. Sva trojica su izostala, što zbog iznenadne i obznanjene nam prijeko potrebe druge obveze (Bobuš), nemogućnosti odziva (Kangrga) do potvrđenog, nenajavljenog i neobjašnjenog izostanka (Kustić).

HRVATSKO - ČEŠKO DRUŠTVO
Sekcija mladih

Poziva Vas na
T E M U D A N A

KLONIRANJE

U razgovoru sudjeluju:

- biolog
- liječnik
- teolog
- sociolog
- etičar
- pravnik

VI

SRIJEDA, 09.04.1997.
Prostorije Češke besede,
Zagreb, Dolac 1/II

HRVATSKO - ČEŠKO DRUŠTVO
Sekcija mladih

Poziva Vas na
T E M U D A N A

**P R A G
OBJEKTIVOM
FOTOAPARATA**

Dijapozitivi
Zvonimira Nekića, dipl.ing.

UTORAK, 15.04.1997. u 19 sati
Prostorije Češke besede,
Zagreb, Dolac 1/II

P R A G OBJEKTIVOM FOTOAPARATA, druga je tema kojoj smo se posvetili 15.4.97. Bilo je to pred odlazak skupine studenata bohemistike s Filozofskog fakulteta iz Zagreba u Prag. Svoje dijapozitive predstavio je, na nama već znani, neposredan i zanimljiv način, *Zvonimir Nekić*, dipl.ing. Bio je tu izrečen i čitav niz praktičnih savjeta za putnike namjernike, a razmijenjeni su i iskazi dojмова onih sudionika naših druženja koji su već ranije boravili u Pragu.

HRVATSKO - ČEŠKO DRUŠTVO
Sekcija mladih

Poziva Vas na
T E M U D A N A

**SVETI VOJTĚCH
ČEŠKI SVETAC
BIJELI HRVAT**

U povodu
tisućite obilježnice
mučeničke smrti

UTORAK, 22.04.1997. u 19 sati
Prostorije Češke besede
Zagreb, Dolac 1/II

SVETI VOJTĚCH - ČEŠKI SVETAC, BIJELI HRVAT, treća je tema o kojoj smo razgo-

varali 22.4.97. Prof. *Manja Hribar*, bohemistica i sociologinja, dala je kraće uvodno izlaganje, potom smo pogledali zanimljiv video zapis na tu temu, a u razgovoru rasvijetlili niz dosada nepoznatih nam pojedinosti o vremenu života i djelovanja sv. *Vojtěcha*. Posebno je bilo zanimljivo izlaganje g. *Ota Uloveca* koji je nedavno posjetio Libice, gradište Slavnikovaca otokud potječe sv. *Vojtěch*. Nešto više o tome možete naći u rubrici "Pisali su nam".

HRVATSKO - ČEŠKO DRUŠTVO
Zagreb, Dolac 1/II

Poziva Vas na
T E M U D A N A

**ČESI I SLOVACI
NESPORAZUMI NAKON
MIRNOG RAZLAZA ?**

Razgovor s novinarom
VLADOM BOJKIČEM

UTORAK, 20.05.1997. u 19 sati
Prostorije Češke besede
Zagreb, Dolac 1/II

ČESI I SLOVACI - NESPORAZUMI NAKON MIRNOG RAZLAZA?, bila je posljednja tema prvoga ciklusa razgovora. Te je večeri (20.5.) uvodno govorio vrlo poznavatelj prilika, dugogodišnji vanjskopolitički komentator *Vjesnika* g. *Vlado Bojkić*. Svojom poznatom sistematičnošću, elokvencijom i nadasve više nego dobrim poznavanjem problematike, ponukao je nazočne na izuzetno zanimljiv razgovor o mogućim analogijama, ukazujući na potrebu bitnog razlikovanja odnosa između Čeha i Slovaka naspram nama dobro

znanih odnosa naroda na tlu bivše Jugoslavije. Dileme nema, ovo je bio susret sa sadašnjosti koji je pridonio našem boljem razumijevanju Čeha, Slovaka, ali i nas samih. Šteta što je ovom druženju bio nazočan manji broj naših članova od očekivanog, no izuzetno vrući dan u razdoblju ispitnih rokova za studente, uzeo je očigledno svoj danak.

Hrvatska knjiga u Češkoj

Najistaknutija prevoditeljska ličnost hrvatske književnosti u Češkoj Republici je *Dušan Karpatský*, dopisni član HAZU i dobitnik ugledne Benešičeve nagrade. Dosad je prevodio *Kolara*, *Ujevića*, *Matkovića*, *Novaka*, *Šoljana*, *Krležu*, *Mihalića*, *Gotovca*, *Pavličića*, *Aralicu*, *Brešana* i *Zagorku*. Riječ je o dugotrajnom trudu i vrijednom prinosu hrvatskoj odnosno češkoj kulturi. Na vijest da je pripremio već sedmu *Krležinu* knjigu, pod naslovom "Kartografija ljudske gluposti", koja sadrži filozofske eseje s komentarima i šest stotina napomena prevoditelja, sve na 700 stranica, a da za izdavanje ovog vrijednog djela nedostaje oko deset tisuća DEM, zaključili smo da treba nešto poduzeti kako bi se taj projekt i ostvario. Stoga smo se 10.5.97. obratili za pomoć *Društvu hrvatskih književnika* u Zagrebu, kako bi zajedničkim snagama pokušali ostvariti taj cilj. Zasad ne raspolažemo ohrabrujućim vijestima, ali valja ustrajati. Vjerujemo da Hrvatska ima interes da se taj projekt ostvari i nadamo se da ćemo uspeti.

Češka beseda Zagreb

O uspješnoj suradnji s Češkom besedom već smo višekratno izvješćivali. I ove smo godine pozdravili njen rad na godišnjoj skupštini koju je održala u mjesecu travnju, te zaželjeli dobre rezultate za sljedeće razdoblje, kako društvu tako i ponovno potvrđenoj predsjednici gđi. *Miloslavi Krolo*. Odazvali smo se i pozivu na *Češki bal* (17.5.97.), koji je ponovno donio dašak češke radosti u našu sredinu. Glazba, ples i druženje do ranih jutarnjih sati oboružali su nas dojmom ugođe, kojega se i sada rado prisjećamo. Vjerujemo da će tako biti i sljedeće godine, a nadamo se da će sadržaj večeri biti osvježen novim zamislima, kako se ne bi desilo da bal utone u jednostavni i ujednačeni obrazac, koji će time postati manje zanimljivim.

Poplave u Češkoj Republici

Kao i sve ostale, iznenadila nas je vijest o polavama u Češkoj Republici, a zgranula spoznaja o njezinim katastrofalnim razmjerima i posljedicama. Stoga je i naša reakcija bila postupna: isprva zbunjeno praćenje vijesti, a potom poduzimanje određenih koraka. Tako smo se povezali s Hrvatskim crvenim križem, koji je preko svojih međunarodnih veza stupio u kontakt s Češkim crvenim križem i saznao da treba pričekati sumiranje obavijesti s terena o konkretnim zbivanjima i potrebama. O tome smo 12.7.97. obavijestili *Veleposlanika Češke*

ke Republike u Zagrebu i najavili našu nakanu za izdvojenu aktivnost prikupljanja pomoći postradalima. Istovremeno smo poslali pismo sućuti predsjedniku *Havelu*, te svojski prionuli ispitivanju mogućnosti organiziranja pomoći u skladu s propisima o biju zemalja. Napokon smo 23.9.97. otvorili namjenski račun za pomoć u Komercijalnoj banci Zagreb d.d., o čemu opširniju obavjest donosimo na drugom mjestu u ovom listu. Za nama je i dio obavljenog posla obavještavanja javnosti o našoj akciji, kao i turističkih, gospodarskih i inih subjekata, pojedinaca, pa i vas, naših članova i čitatelja. Sve **pozivamo na suradnju, jer i najskromniji prilog je dobrodošao i drag, ako je od srca**. Srce imamo, novaca manje, ali **prisjetimo se, ne tako davno, za domovinskoga rata Česi su i nama pomagali!**

Filozofski fakultet u Zadru

Odsjek za geografiju Filozofskog fakulteta u Zadru, krajem prošle godine nam se obratio zamolbom za pomoć u prikupljanju zemljopisnih karata, atlasa i stručne literature vezano za Češku Republiku, kako bi studenti mogli što kvalitetnije raditi i svladavati program studija. Obratili smo se na više adresa u nastojanju da pomognemo. Napokon smo krajem mjeseca srpnja bili u prilici sa zadovoljstvom odgovoriti da smo pribavili nešto stručne literature te geografskih karata Češke Republike. Nažalost, kako nismo

u mogućnosti pribavljeno i dopremiti, uputili smo Odsjek za geografiju Filozofskog fakulteta u Zadru na izravni kontakt s donatorom - Pedagoškim fakultetom zapadnočeškog sveučilišta u Plzeňu, kako bi neposredno dogovorili najprihvatljiviji način primopredaje donacije, a možda i buduće suradnje. Zasad nemamo povratnu informaciju.

Planovi

Pozitivna iskustva prvog ciklusa aktivnosti okupljanja utorkom, ponukala su nas da do kraja godine ostvarimo nastavak tj. drugi ciklus. Dakle, vidimo se utorkom! Družit ćemo se, razgovarati o zanimljivim temama koje smo predvidjeli, pa i o onima koje predložite, zabavljat ćemo se. Stoga, ne propustite priliku i navratite u Društvo! Vjerujte, neće vam biti žao!

Osim toga, pred nama je i **ozbiljan posao usklađivanja našega društva sa Zakonom o udruženjima**. Riječ je o važnom poslu, jer potrebno je revidirati evidenciju članstva, uskladiti statut društva sa novim zakonom na način da se njime ostvare zamisli o dugoročnom razvoju društva. Jednostavno, pred nama je budućnost koju moramo zajednički osmisliti. Na kraju, dopustite da primjetim, prionula sam pisanju s nakanom da članak bude kratak, sažet i jasan, ali oduljio se zbog potrebe da budete točno i potpuno obaviješteni. Devet je mjeseci ipak devet mjeseci.

Zkratke o našim članovima:

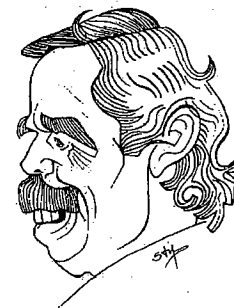
Ivica Antolčić - Početkom mjeseca veljače, u zagrebačkom muzejskom prostoru Narodnog doma, otvorena je izložba *Kazališni plakati Ivana Antolčića*. Priredivač izložbe bio je Odsjek za povijest hrvatskog kazališta HAZU u suradnji s Hrvatskim narodnim kazalištem u Zagrebu. O izložbi i autoru govorili su Josip Bratulić, Branko Hećimović i Georgij Paro. Prikazani su radovi nastali za kazališne kuće *HNK, Komedija, Gavella, Kazalište lutaka, Trešnjava, Mala scena, Varijete*, te scenske skupine ili festivale, pa je tako pružen uvid u širinu Antolčićeva djelovanja u rasponu od tridesetak godina.

Zanina Carić - Mlada pijanistica nastupila je 19. ožujka u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu, uz *Simfonijski puhački orkestar hrvatske vojske*. Svirala je *Concertino*, za glasovir i puhače, našeg Stanka Horvata i *Egzotične ptice*, za klavir i puhače francuskog skladatelja Oliviera Messiaena. Glazbeni kritičar Nenad Turkalj napisao je u *Vjesniku* od 22.3.1997.: *"To je prije svega čudesno djelo mikrofragmentarnog glazbenog sustava, o kojemu se ispravni dojam može steći samo na osnovi prvoklasne izvedbe, sa savršenom ujednačenošću svirke solista i ansambla. Zanina Carić svirala je tu zaista tešku skladbu napamet, s idealno uklopljenim upadima i tehničkom briljantnošću, razgalivši publiku koja je živo odobravala i dirigentu i ostalim sviračima. Bila je to izvedba da se trajno sačuva na diskografskoj snimci."*

Stjepan Babić - U povodu 30. godišnjice donošenja *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*, poznati jezikoslovac, sveučilišni profesor, glavni urednik časopisa *Jezik* i suautor znamenitog *Hrvatskog pravopisa* iz 1971. godine - akademik Babić, našao se u središtu pozornosti. Njegovo je autorsko sudjelovanje na izradi *Deklaracije* osporio povjesničar dr. Miroslav Brandt, a to je trebala potkrijepiti i ponovljena objava Babićevog članka iz 1964.g., sada u listu *Vijenac*, iz kojeg je valjalo zaključiti da je Babić jednostavno drugačije mislio u to vrijeme. S time se baš nisu svi složili, pa je primjerice *Hrvatsko slovo* objavilo dosad javnosti nepoznati dopis iz 1973.g. kojim partijska organizacija Filozofskog fakulteta pokušava preko Znanstveno-nastavnog vijeća osuditi Babićev rad, jer to nije mogla učiniti izravno, stoga, što je Babić bio nepartijac. No, zar akademik Babić nije u proteklih trideset godina svojim prinosima na području pravopisa, akcentuacije, morfologije, sintakse, terminologije, leksikografije, povijesti jezika i poredbene slavistike zaslužio da ga se ne prešućuje odnosno ne stavlja na stup srama?

Lidija Komes - novinarka Hrvatskog radija, dobitnica je ovogodišnje *Nagrade za zaštitu okoliša*, najznačajnijeg ekološkog priznanja u Hrvatskoj, koje dodjeljuje Državna uprava za zaštitu okoliša u suradnji s ministarstvima gospodarstva, turizma, poljoprivrede, šumarstva, kulture te prosvjete i športa i Državna uprava za vode. Gospođa Komes je dobila nagradu u kategoriji odgoja i obrazovanja za svoju emisiju *"Slušaj kako zemlja diše"*, u kojoj je pokrenula niz korisnih akcija zaštite okoliša. Nagrada se dodjeljuje u povodu *Svjetskog dana zaštite okoliša*.

Rekli su

Václav Havel Rudi Stipković

VÁCLAV HAVEL, predsjednik Češke republike, za list *Die Presse* (prenio *Večernji list* od 26.3.1997.) na temu diplomatskog natezanja u vezi s proširenjem NATO-a, s naglaskom na to da pri odlučujućim pregovorima nisu nazočni predstavnici zemalja koje mu žele pristupiti:

- Prije nekoliko dana čitao sam dokumente o konferenciji u Teheranu održanoj pred kraj 1943. Ponovno sam shvatio da se situacije ponavljaju. Čini mi se da bi Zapad trebao učiti iz svojih pogrešaka. To ne znači Rusiju držati neprijateljem. Naprotiv, nužno je potražiti najbolju mogućnost suradnje, miroljubivu koegzistenciju s Rusijom. No, treba ostati čvrsti i ne uzmicati pred Rusijom. Ne treba biti pretjerano uljudan kako je primjerice bio Roosevelt prema Staljinu. Staljin je u Teheranu cinično izvadilo zemljovide od kojih mu je Roosevelt praktički sve blagoslovio. Dokumenti iz Teherana bili su izrazito zanimljivi, jer su pokazali da je čestit čovjek protiv cinika uvijek u izgubljenju položaju.

Pisali su nam

Oto Ulovec, član HČD iz Zagreba

U SUSRETIMA br. 23-24, M. Hribar opisala je svoje putovanje u Češku Republiku, pa je između ostaloga spomenula sv. Vojtěcha i tisućitu obljetnicu njegove mučeničke smrti sa proslavom u rodnim Libicama nad Cidlinou. Kako sam prošle godine posjetio navedeno mjesto pokušat ću u najkraćim crtama opisati današnje Libice i njihovu davnu prošlost.

Četrdesetak kolometara istočno od Praga na utoku rječice Cidline u Labu nalazi se u pitomoj ravnici maleno selo Libice nad Cidlinou. Tlo ove doline čini rodna zemlja crnica. Prošlost naselja veoma je znamenita, jer je na toj lokaciji pred više od tisuću godina bilo sjedište bjelohrvatskih knezova Slavnikovića /Česi ih nazivaju Slavnikovci/U središtu sela smještenog u podgrađu nekadašnjih Slavnikovićevih dvora nalazi se crkva sv. Vojtěcha. Pođemo li od tog mjesta prema zapadu doći ćemo do Mjesnog ureda u kojem se nalazi Spomen dvoranu slavnikovićevih Libica. Izloščima arheoloških nalaza predočena je povijest od dolaska Slavena u 6. st. pa do zadnjeg spomena Libica. Na ulaznom dijelu dvorane posebno mi je pao u oči izvješeni zemljovid na kojem su prikazana slavenska plemena na području današnje Češke u razdoblju od 8. do 11. stoljeća. Na sjeveroistoku su Charvati, Charvatci i Zličane, na jugoistoku i jugu pak Doudlebi. Zapad nastanjuju Čechove, Pšovane, Lučane, Sedličane, Hbane, Tuhošt, Lemuzi i Litomeřici. Na sjeveru su Dečane i Zahvozď. Od Mjesnog ureda idući dalje na zapad dolazimo na kraj sela. Ovdje je podignuto Spomen obilježje o prošlosti Libica. Na jednoj okomitoj mozaičnoj ploči piše sljedeće:

Slovansko hradisko LIBICE

Vzniklo na rozhraní 8. a 9. stol. V polovině 10. stol. se stalo centrem knížectví, jež pod vládou Slavnikovců sjednotilo severovýchodní a jižní Čechy. Hradisko s předhradím mělo ráz knížecího sídla s palácem, nejméně třemi chrámy, mincovnou a hospodářskými stavbami i železářskými objekty. V jeho severovýchodním

okolí vzniklo velké sídelní seskupení. Libice měla styky s celou tehdejší kulturní Evropou. Za sjednocovacího procesu raně feudálního státu Přemyslovců bylo Slavnikovské knížectví r. 995 krvavě vyhlazeno. V 11. stol. zde postavili nový palác. Při vyvraždění Vršovců r. 1108 zahynuli na Libici Božej a Bořut. Hradisko se naposled uvádí r. 1130.

Od ovog spomen obilježja jedno stotinjak metara na zapad vodi puteljak do male uzvisine na čijem je vrhu središte gradišta. Najprije nailazimo na maketu temelja obrambene kule, gdje je bio glavni ulaz prema kneževoj rezidenciji. Istim puteljkom malo dalje sa sjeverne strane je maketa temelja hrama iz doba Slavnikovića. Nasuprot ovog hrama južno od puteljka maketa je temelja kasnije sagrađene palače přemyslovskih kaštelana. Slavnikovići su nazvani po svome najpoznatijem i najmoćnijem knezu Slavniku.

Kakva je bila moć i suverenost Slavnikovića dokazuje nam vlastito kovanje srebrnog novca /denara/. Osim u Libicama kovnice su još bile u njihovim gradištima Maline i Kutná Hora. Na jednom od tih denara zapisnao je i ime kneževskog sjedišta LIVBVZ, pa je za pretpostaviti da su se Libice u ono vrijeme zvale LUBICA /po našem bi to bilo Ljubica/. Budući se javljaju dvojbe o porijeklu Slavnikovića kao i o Bijelim Hrvatima slavnikovićevog doba, bilo bi poželjno da češki i hrvatski znanstvenici objektivno bez nacionalnih emocija nastave istraživanja tih davnih vremena. Time bi se uklonile postojeće sumnje o porijeklu "čeških bijelih Hrvata". Posebno bi bilo zanimljivo ustanoviti da li su Bijeli Hrvati, u davnini prisutni na tlu sjeveroistočne Češke, dio odnosno ostaci Hrvata iz zakarpatske Velike Hrvatske a koji su odselili na jug u Dalmaciju.

I na kraju da napomenem jednu zanimljivost. U listopadu prošle godine kazališna skupina "Vojan" iz Libica nad Cidlinou posjetila je svoje zemljake u Rijeci, Zagrebu, Končanici, Bjelovaru i Daruvaru.

Vijesti iz Češke

SUSRET prof. STAHLJAKA S MORAVSKIM HRVATIMA

Moravski Hrvati nisu dovoljno organizirani - izrekao je svoj dojam hrvatski veleposlanik u Češkoj Republici prof. Zlatko Stahuljak na manifestaciji Hrvatskoga kulturnog dana, održanoj 7. rujna u moravskoj Jevišovki. To je bio njegov prvi službeni susret s Moravskim Hrvatima, a na poziv Herwigia Siteka, predsjednika Udruženja građana hrvatske nacionalnosti - hrvatske manjine u južnoj Moravskoj. Tom je prigodom veleposlanik obećao pomoć, konkretno, u organizaciji izložbe slika Otmara Ružičke u Pragu ili gdje drugdje. (mh)

NOVA KNJIGA

Pavel Vlček, Petr Sommer i naš prijatelj i član Češko-hrvatskog društva iz Praga Dušan Foltýn, autori su knjige: ENCYKLOPEDIJE ČESKÝCH KLÁŠTERŮ, u nakladi *Nakladatelství Libri* iz Praga. Enciklopedija je prva publikacija te vrste, usmjerena prije svega na razvoj samostanske arhitekture na tlu Češke, ali daje i podroban pregled povijesti crkvenih redova i samostanskih lokaliteta u Češkoj.

U mjesecu studenom predstaviti ćemo D. Foltýna i knjigu našim članovima i drugima zainteresiranima. (mh)

I Češka ima svog Žirinovskog - ime mu je Miroslav Sládek (48). Vođa je Republikanske stranke koja ima 18 od 200 mjesta u parlamentu. Ne podnosi strance, posebice Židove, Rome, Nijemce... Za vrijeme potpisivanja Češko-njemačke deklaracije u Pragu (21.1.97.) izvikivao je "Možemo samo požaliti što nismo ubili više Nijemaca." Na to je reagirala policija i isključila razglas. U ožujku je Zastupnički dom češkog parlamenta oduzeo Sládeku imunitet čime je omogućeno njegovo kazneno gonjenje. No, postavilo se pitanje kako obuzdati tog desničara, a ne ugroziti demokraciju i slobodu govora.

Klausova stranka je parazitska i nesposobna za vladanje - rekao je sredinom ožujka na stranačkom kongresu Čeških demokrata (ČSSD) njen predsjednik Miloš Zeman. Razlog tomu su rastući češki gospodarski i socijalni problemi, koje je potom i pobrojao: znatno povećanje vanjskotrgovinskog deficita, manjak u državnom proračunu, više bankarskih afera, kao i loše stanje u zdravstvu.

Klaus u društvu djedova - od 6. travnja je češki premijer djed. U Pragu je njegova snaha Kamila rodila dječaka koji je dobio ime Vojtěch.

Papa, Češka i sv. Vojtěch - danas su tri važne odrednice srednjoeuropskog područja. Briga sv. Oca za uspostavu što pravednijeg post-hladnoratovskog poretka ogleda se i u njegovom trećem posjetu Češkoj Republici (krajem mjeseca travnja). Ovoga puta povod je bilo obilježavanje 1000-te obljetnice smrti patrona Češke sv. Vojtěcha.

Bivši češki UNPROFOR-ac osuđen na sedam godina zatvora - jer je u Hrvatskoj ubio svojeg zapovjednika. Jiří Maca (25) u ožujku 1995. ubio je svog zapovjednika Josefa Palova (33). Svada je izbila zbog mlade Hrvatice u koju su obojica bili zaljubljeni, a tragedija se dogodila, jer su obojica bili u pijanom stanju.

Nagrada europskog državnika - dodijeljena je Václavu Havelu i Romanu Herzogu za doprinos razvitku češko-njemačkih odnosa. Nagradu dodjeljuje Institut za studije Istok - Zapad iz New Yorka. Havelu je nagrada uručena 15. svibnja za vrijeme njegovog posjeta SAD-u.

Vanjski dug Češke iznosi 20,4 milijardi dolara - objavila je sredinom svibnja Češka nacionalna banka. Ukupan vanjski dug bivše Čehoslovačke 1989. godine bio je 7,9 milijardi dolara, a samostalna Češka je imala u doba svog osnutka (1.1.93.) vanjski dug od 7,1 milijardu dolara. Razlog su zajmovi poduzeća i banka kod stranih novčarskih ustanova te uvoz potrošačkih dobara. Međutim, dužnici Češkoj su Rusija i zemlje u razvoju, od kojih joj mnoge dugove ne mogu vratiti.

Havel ne bi još sa Hradčana - jer je dobio jednodušnu podršku najvažnijih političkih stranaka, pa se dogodne namjerava ponovno kandidirati za položaj predsjednika Češke Republike. **Objavljeni zamrznuti računi žrtava holokausta iz Češke i Slovačke** - njih 31 u švicarskim bankama stoje još od II. svjetskog rata. Kada je ljetos izbila afera, švicarske su banke objavile popis od 2000 računa žrtava holokausta od čega je najveći broj, pokazalo se, iz Francuske, Njemačke, Austrije i same Švicarske.

Predsjednik Havel prodao svoju polovicu palače Lucerna češkoj tvrtci Chemapol za 200 milijuna kruna. Znatan dio utrška Havel je namijenio karitativnoj zakladi koja nosi ime njegove pokojne supruge Olge. Zgradu je sagradio Havelov djed, nalazi se u blizini Vavclavovog trga, a obitelji je vraćena u postupku denacionalizacije. (vb)

Promjene u češkoj vladi

Početak lipnja došlo je do promjena u češkoj Vladi. Ministar financija Ivana Kočárnika zamijenio je Ivan Pilip, dotadašnji ministar školstva, za ministra industrije i trgovine umjesto Vladimira Dlouhýja imenovan je Karel Kühnl, dotadašnji veleposlanik u Londonu, a za ministra školstva imenovan je umjesto Ivana Pilipa dotadašnji češki veleposlanik u Bonnu Jiří Gruša. Ostavku je bio podnio i ministar unutrašnjih poslova Jan Ruml, kojega je trebao zamijeniti Petr Nečas, predsjednik parlamentarnog Odbora za nacionalnu sigurnost, ali se u posljednji čas predomislio, pa je na traženje predsjednika Havela Ruml privremeno ostao na svojoj funkciji. Tek ovih dana, polovicom listopada Ruml je odlučio definitivno otići, a na njegovo bi mjesto, kako se najavljuje, trebao doći Jindřich Vodička.

Na promjene u vladinu kabinetu premijer Klaus bio je prisiljen zbog nezadovoljstva češke javnosti gospodarskim teškoćama, koje su otkrivene početkom ove godine. Vlada je tada donijela dva "paketa mjera" za ozdravljenje gospodarstva, koja su obuhvaćala restriktivnu gospodarsku i monetarnu politiku, povezanu s povećanjem cijena, većim porezima i "stezanjem remena" stanovništva. Zbog gospodarskih teškoća bilo je u parlamentu postavljeno i pitanje povjerenja Vladi, koje je Klausov kabinet prošao "kroz usiicu igle". Za povjerenje Vladi glasao je 101 poslanik a 99 ih je bilo protiv.

Krajem listopada, ostavku na položaj ministra vanjskih poslova podnio je Josef Zielenc, zbog neslaganja s politikom premijera Klause, a za novog je ministra imenovan Jaroslav Šedivý, dosad veleposlanik Češke u Bruxellesu za Kraljevinu Belgiju i pri NATO-u. (vbo)

Češka financira čišću proizvodnju u Hrvatskoj

Češka je potpisala ugovor s UNIDO-m (Organizacija UN za industrijski razvoj) o financiranju provedbe programa čišće proizvodnje u Hrvatskoj. Posao će u Hrvatskoj koordinirati zagrebačka Agencija za posebni otpad (APO).

Češka vlada će financirati trogodišnji projekt za izobrazbu hrvatskih stručnjaka o konceptima i metodama čišće proizvodnje u što će, prema prvim najavama, u sljedeće tri godine uložiti oko 260.000 dolara. Koliko je to važno vidi se iz podatka da u Hrvatskoj godišnje nastaje oko sedam milijuna tona otpada, od čega 350 tisuća tona otpada na opasni otpad. Broj smetlišta se procjenjuje na 700, a samo nekoliko ih ima uporabnu dozvolu.

Nakon tih početnih, gotovo besplatnih mjera dolaze one čija provedba traži ulaganja. No ona se, tvrdi *Marijan Host* iz APO-a, isplate već za godinu dana, pa nakon toga donose čistu, nimalo zanemarivu dobit! (vb)

Češka pozvana da pristupi NATO-u

Piše: Vlado Bojkić

Na sastanku najviših predstavnika 16 članica NATO saveza, 7. srpnja u Madridu, Češka je (zajedno s Poljskom i Mađarskom) pozvana da počne s pregovorima o pristupu tom obrambenom savezu.

Predviđa se da bi u prosincu trebao biti potpisan Protokol o članstvu, kako bi 1999. godine, kad NATO bude slavio 50. godišnjicu postojanja, taj obrambeni savez bio proširen za tri nove članice.

Prvi krug pregovora održan je koncem rujna u Bruxellesu, gdje je konstatirano da Češka dosta zaostaje u pripremanju za ulazak u NATO. Posebno se to odnosi na nedovoljno brzi preustroj češke vojske kako bi postala kompatibilna sa strukturom NATO-a. Češka vojna tehnika je zastarjela, posebno zrakoplovstvo, sustav veza i zapovjedanja treba prilagoditi standardima NATO-a, a zapovjedni kadar, koji je pretežno ostao iz bivšeg sustava i najčešće ne vlada engleskim, treba prilagoditi potrebama članstva u NATO-u.

Zato je ministar obrane Miloslav Vybórný početkom listopada najavio značajne kadrovske promjene u ministarstvu obrane i vojsci, ali nije precizirao kakve.

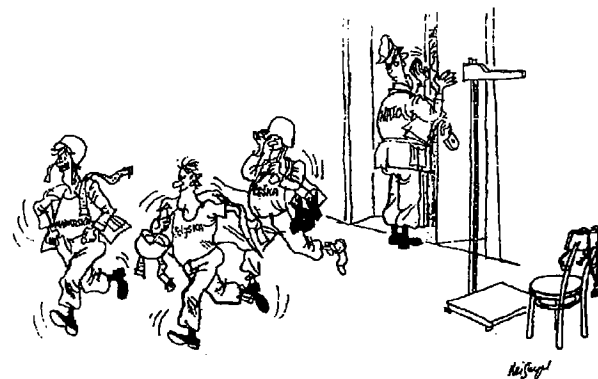
Učlanjenje u NATO stavlja pred Češku i velike financijske obaveze. Nakon što je smanjila vojni potencijal na 70.000 ljudi, Češka je za potrebe obrane predvidjela ove godine 2,2 milijarde DEM. No zbog zastarjelosti vojne tehnike to neće biti dovoljno pa će za modernizaciju

morati izdvojiti dodatnih 20 milijuna dolara, ali iz NATO-a stižu upozorenja da ni to neće dostajati pa će još dublje morati posegnuti u državnu kasu. Prema procjenama NATO-a Češka će u sljedećih nekoliko godina morati izdvajati umjesto dosadašnjih 1,7 posto čak tri posto nacionalnog bruto-dohotka.

Velike financijske obaveze ozbiljno će pogoditi Čehe, koji su zbog ovogodišnjih gospodarskih teškoća i šteta od katastrofalnih poplava u srpnju (1,8 milijardu dolara!) i onako prisiljeni na "stezanje remena", a ne osjećaju se ni ugroženima jer više ne granice s Rusijom (između je sada Slovačka). Zato je i razumljivo što je prvobitno oduševljenje Čeha za pristupanje NATO-u znatno opalo. Dok se prije četiri-pet godina za pristupanje NATO-u izjašnjavalo oko dvije trećine stanovništva, u travnju ove godine za pristupanje NATO-u izjasnilo se tek 40

posto ljudi. Posljednja ispitivanja javnog mijenja pokazala su da je u rujnu broj pristalica NATO-a povećan za pet postotaka, ali to je u najboljem slučaju tek možda polovica stanovništva.

Predsjednik Havel i premijer Klaus, kojima je zbog toga upućen prigovor od najviših američkih dužnosnika, zalažu se za stvaranje raspoloženja u korist pristupa NATO-u. Predsjednik Havel tražio je (i dobio!) suglasnost od vođa tri koalicijske (vladine) stranke Václava Klause (ODS), Josefa Luxa (KDU-ČSL) i Michala Žantovskýja (ODA) te od šefa najjače (oporbene) Socijaldemokratske stranke Miloša Zemana da propagiraju pristup Češke NATO-u. Oni su to prihvatili, ali je Zeman, koji je inače i predsjednik parlamenta, svoju podršku pristupu Češke NATO-u uvjetovao obaveznim referendumom. Ako do njega dođe, mogao bi biti ozbiljno ugrožen i ulazak Češke u NATO.

Vjesnik, 11. 7. 1997.

Ovaj ciklus novačenja - gotov!

Dani hrvatske kulture u Pragu

Prag, 17. - 22. II. 1997

Pod pokroviteljstvom predsjednika Češke Republike Václava Havela

Zahvalivši na pozivu za godišnju skupštinu Hrvatsko-českoga društva, veleposlanik RH u Pragu prof. Zlatko Stahuljak, najavio je i ispričao svoj nedolazak. Uz dobre želje za daljnji rad i djelovanje Društva, dostavio nam je, uz program netom održanih *Dana hrvatske kulture u Pragu*, govor predsjednika Václava Havela na hrvatskom jeziku, koji je pročitao u Narodnom kazalištu (Národní divadlo) prigodom gostovanja Drame HNK sa predstavom *Ekvinocij Ive Vojnovića*, a u povodu *100. obljetnice premijere* toga djela u Pragu. Ne manje zanimljivi bili su i ostali dani - izložba *Fellner-Helmer* o izgradnji HNK u Zagrebu (gradili su i prašku Državnu operu), *susret predstavnika filozofskih fakulteta Praga i Zagreba*, *predavanje o Ivi Vojnoviću*, *izložba kazališnih plakata HNK iz Zagreba* (razdoblje 1991-96) i *koncert Tria Kubelik*. Naše su novine (Vjesnik, Večernji list, Slobodna Dalmacija i Hrvatsko slovo, a vjerojatno i druge) donijele niz napisa tim povodom. Šteta da naše Društvo nije bilo pravovremeno obaviješteno i eventualno uključeno u sudjelovanje s određenim programom, no, nadamo se, bit će još prigoda.

Poštovane dame i gospodo, dragi prijatelji!

Žao mi je da ne mogu biti osobno nazočan današnjem svečanom večeru. Dozvolite mi dakle da bar u nekoliko rečenica kažem kako doživljavam ovaj događaj.

Izvedba drame *Ive Vojnovića Ekvinocij* predstavlja vrhunski trenutak *Dana hrvatske kulture u Pragu*. Podsjeća nas na djelo pisca koji je bio veoma omiljen kod nas i koji je našoj zemlji svetsrdno uzvraćao njezinu blagonaklonost. Ta Pragu - "svojoj ljubavi", posvetio je zadnju svoju dovršenu dramu. Međutim, to nije jedini dokaz povijesne i kulturne uzajamnosti, koji nam pada na um u vezi s *Ekvinocijem*, tom prvom velikom *Vojnovićevom dramom*, nastalom prigodom otvorenja današnje zgrade zagrebačkog Narodnog kazališta 1895. godine. Svjedočanstvo ove uzajamnosti također je izložba o stvaralaštvu arhitekata *Fellnera i Helmera* koji su podigli ne samo zagrebačko kazalište, nego i našu današnju Državnu operu. Sličnih primjera koji svjedoče o prisnosti naših kulturnih odnosa u prošlosti mogli bismo bez sumnje naći bezbroj. Međutim, povijest nas istodobno podsjeća da je prilikom otvorenja Hrvatskog narodnog kazališta došlo u Zagrebu do velikih studentskih demonstracija te da su studenti, isključeni tada iz ugarskih škola, našli pribezište u Pragu. Mnogi su postali đaci i sljedbenici *Tomaša Garrigua Masaryka*.

Možemo dakle prilikom ovogodišnjih *Dana hrvatske kulture* i gledajući *Vojnovićevo djelo*, misliti ne samo na stogodišnju tradiciju intenzivnih kazališnih i kulturnih veza, nego i na tradiciju političke suradnje u obrani pozitivnih interesa oba naših naroda.

Želio bih da ni danas ne zaboravljamo ove dobre tradicije i da znamo u okviru češko-hrvatskih odnosa, u Europi koja se oblikuje na nov način, stvaralački nastaviti u njihovu duhu.

Václav Havel

DILA IVY VOJNOVIĆE V PRAŽSKÝCH DIVADLECH

Národní divadlo

Ekvinokce 1897, 1927
Dubrovnická trilogie 1910/11,
1917/18, 1918/19, 1923
Soumrak 1929/30
Smrt matky Jugovičů 1912,
1918/19, 1927, 1934/35
Divadlo Na vinohradech
Pani se slunečnici 1920
Maškaráda v podkroví 1923
Smrt matky Jugovičů 1926
Lazarovo vzkříšení v provedení
Kruhu sólistů Národního
divadla 1935

Praško ljeto u znaku Rudolfa II.

Píše: Vlado Bojčić

Zahvaljujući izložbi "Rudolf II. i Prag", glavni grad Češke bio je ovog ljeta svojevršno kulturno središte Europe. Projekt, koji je ocijenjen kao najveće dostignuće i na samom rubu organizacijskih mogućnosti čeških, posebno praških kulturnih djelatnika, sastojao se od pet glavnih izložaba u pet izložbenih prostora i postigao je neočekivan uspjeh kod ljubitelja umjetnosti iz Češke, ali i iz cijelog svijeta. Svjedoči o tome i brojka od preko 200.000 domaćih i stranih posjetitelja, koja je premašila i najoptimističnija predviđanja organizatora.

Projekt je bio posvećen jednom od najnaprednijih vladara rimskom caru i češkom kralju Rudolfu II. Habsburgu (vladao od 1576.-1612.), koji je od 1583. godine imao svoje sjedište u Pragu. Kao prosvijećeni vladar i ljubitelj umjetnosti i znanosti, Rudolf II. manje je brinuo o državničkim poslovima a više se bavio okupljanjem raznih vizionara među kojima su bili i slikar Guiseppe Archimboldo, alkemičar Edward Kelly i znanstvenik Tycho de Brahe. Rudolfova sklonost skupljanju umjetničkih djela dovela je u Prag najistaknutije umjetnike tog doba iz cijele Europe i zahvaljujući tome Prag je postao središtem manirističke umjetnosti, ali i političkim središtem Europe.

Po narudžbi Rudolfa II. talijanski arhitekt Giovanni Gargioli dogradio je u renesansnom stilu

na Hradčanyma kraljeve radne o-daje i novu palaču s reprezentativnom Španjolskom dvoranom i Galerijom u kojoj su bile smještene Rudolfove umjetničke zbirke. Ostalo je zapisano da se Rudolf II. danima zatvarao u Galeriju da bi se nesmetano mogao diviti ogromnom umjetničkom blagu koje je skupio. No posjetitelji ovogodišnje izložbe "Rudolf II. i Prag" vidjeli su tek manji dio tog kulturnog blaga, jer je veći dio bio opljačkan u toku 30-godišnjeg rata (1618.-1648.), kad su brojne vojske, koje su prolazile kroz Prag, odnijele sa sobom na sjever najveći dio Rudolfove ostavštine. A da je cjelokupna Rudolfova zbirka ostala u Češkoj, praški Hradčany bili bi, tvrdi direktorica Umjetničko-industrijskog muzeja Helena Königsmarková, najbogatija umjetnička zbirka na svijetu. Pa ipak, izložba je obuhvatila 2.300 umjetničkih djela i time je po veličini bila najveći izložbeni projekt od Drugog svjetskog rata i pokušaj da se prezentacijom vrhunskih umjetničkih djela, od kojih su mnoga nastala na tom prostoru, Češka na velika vrata vrati u Europu.

Kao što su bili široki interesi Rudolfa II. tako je i izložba bila razbacana po cijelom Pragu. Među najvrijednijim ekspozicijama bile su "Rudolfinsko slikarstvo, kiparstvo, crteži i grafika" u Galeriji na Hradčanyma (zastupljeni najpoznatiji umjetnici renesanse i manirizma: Hans von Aachen, Bartholomeus Spranger, Adrian de Vries

i drugi), zatim "Rudolfinska Kunstkomora" smještena u Carskoj konjušnici (izložci dekorativne umjetnosti), pa izložba nazvana "Rezidencijalni grad" u Valdštejnskoj jahaonici sa slikama, skulpturama, dekorativnom umjetnošću i drugim djelima rudolfinske ere, zatim izložba "Opus Magnum" u kući U kamenného zvonu (Staroměstské nám. 13) posvećena magiji, astrologiji i alkemiji, koje su se prakticirale na dvoru Rudolfa II., nadalje "Govoreće slikarstvo i nijerna poezija" u javnoj galeriji Beseda (Malostránské nám. 21.) s tekstilijama kratkim filmovima i slikama, te konačno izložba nazvana "Španjolski umjetnički zanati 1550.-1650." u Umjetničko-industrijskom muzeju (Ulica 17. listopada 2) s izložcima namještaja, keramike i tekstilija iz Španjolske, u kojoj je Rudolf II. proveo najveći dio djetinjstva.

Stručnjaci se slažu da je to bio izuzetan umjetnički projekt, ali nalaze i zamjerke, među kojima dominira prigovor da je nedostajao središnji motiv te da je Rudolf II. nezasluženo bio u drugom planu, budući da on nije bio samo mecena kulture i umjetnosti, već je velik dio djela nastao na osnovi njegovih jasnih želja i spoznaja, pa ona time predstavljaju "sliku njegove duše". Nedostajao je, dakle, naglasak na Rudolfu II. jer je u njemu bio "duhovni centar" i on je bio inicijator nastanka mnogih umjetničkih djela.

Češka manjina u Hrvatskoj

Stota godišnjica prve kazališne predstave na češkom jeziku u Daruvaru - svečano je obilježena početkom ove godine.

"Končanica '97" - tradicionalna smotra dječje pjesme, održana je potkraj mjeseca travnja.

Smotra puhačkih orkestara održana je početkom srpnja u Donjim Sredanima.

65. godišnjica Češke besede u Končanici obilježena je krajem srpnja. U tome mjestu pokraj Daruvara, u kojem žive pretežno pripadnici češke manjine, održane su i *Žetvene svečanosti*.

DOGRADNJA ŠKOLE U DARUVARU

Hrvatska ministrica prosvjete i športa *Ljilja Vokić* i češki veleposlanik u Hrvatskoj *Ondřej Havlín* potpisali su u Zagrebu 6.4.1997. pismo namjere o provedbi programa dogradnje osnovne škole *J.A. Komenskog* (na češkom jeziku) u Daruvaru.

Tim dokumentom su se dvije zemlje dogovorile o sufinanciranju dogradnje tog objekta u kojem će svaka sudjelovati s 50% sredstava. Projekt koji predviđa dogradnju šest učionica, tri kabineta i školske knjižnice, vrijedan je oko 1,5 milijuna DEM, a trebao bi biti ostvaren u roku od godinu dana.

Prigodom potpisivanja memoranduma ministrica *Vokić* je izjavila kako ovaj korak svjedoči o razumijevanju Hrvatske za osiguranje potrebne razine odgoja i obrazovanja pripadnika češke manjine. Veleposlanik *Havlín* je pak dodao da se time stvaraju bolji uvjeti za sačuvanje nacionalnog identiteta Čeha u Hrvatskoj. Istakao je također da bi hrvatsko-češkom suradnjom, u duhu reciprociteta, trebalo omogućiti učenje hrvatskog jezika i hrvatskoj djeci u Znojmu, u Moravskoj.

JOSEF ZIELENEC O ČEŠKOJ MANJINI U RH

Položaj češke manjine u Hrvatskoj je *Josef Zieleneć*, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Republike Češke, ocijenio iznimno dobrim za svoga posjeta Hrvatskoj. Manjina je most koji povezuje dvije zemlje i može, uz brojne češke turiste na hrvatskom Jadranu, poslužiti razvoju gospodarske i kulturne suradnje dviju zemalja, zaključio je *Zieleneć*.

4280 knjiga za češku manjinu

Središnjoj knjižnici za češku narodnost u Bjelovaru predana je, 24. travnja o.g. u prostorijama zagrebačke Češke besede, vrijedna donacija knjiga iz Republike Češke. Zaklada "Lux" za slijepe i slabovidne osobe iz Praga skupila je 4280 knjiga novije češke izdavačke produkcije i namijenila ih češkoj manjini u Hrvatskoj.

Vijesti iz Hrvatske

Ministar vanjskih poslova ČR *Josef Zieleneć*, u travnju je posjetio Zagreb. Susreo se s predsjednikom *Tuđmanom*, predsjednikom Sabora *Pavletićem* i kolegom ministrom *Matom Granićem*. Tom je prigodom izjavio da Češka podržava ulazak Hrvatske u europske integracije, posebice CEFTA-u.

Načelnik Glavnog stožera Češke vojske general zbor *Jiří Nekvasil*, sredinom svibnja, je bio u posjetu Hrvatskoj. Susreo se s vojnim zapovjednicima dubrovačko-neretvanskoga područja, ministrom obrane *Gojkom Šuškom*, te hrvatskim kolegom po rangu *Pavlom Miljevcem*. Obje su strane izrazile želju za daljnjom suradnjom.

Predsjednik Češke Republike *Václav Havel* uputio je pismo Vladi *Gotovcu* u povodu njegova kandidiranja na proteklim izborima za predsjednika Republike. Među ostalim, piše: "S velikim sam simpatijama pratio vaše nastojanje s kojim ste pristupili nedavnoj izbornoj utakmici u vašoj zemlji te sam s ogorčenjem zamijetio i sramni napad čija ste žrtva postali".

Čehinja *Milena Nekvapilová* pobjednica je završnog teniskog turnira "Bisera Dalmacije" odigranog u Dubrovniku (travanj '97). U finalu je pobijedila *Bugarku Stojanovu* s 6:2, 0:6 i 6:2.

Simfonijski orkestar *Radio Praga* gostovao je početkom mjeseca travnja u Zagrebu, na 19. zagrebačkom muzičkom Biennalu. Pod ravnanjem dirigenta *Vladimíra Váleka* izvedena su djela *Otomara Kvecha* (Karneval svijeta) i *Jiříja Kalacha* (Koncert za violinu i orkestar), te hrvatski autori *Stanko Horvat*, *Srđan Dedić* i *Sanda Majurec*.

Novi prijevod *Hašekovog Dobrog vojaka Švejka*. Prevoditeljica *Nada Gašić* je, ovaj, već treći prijevod toga djela na ovim prostorima, *Švejkov praški govor* prevela na zagrebačku kajkavštinu.

NOVI POZIVNI BROJEVI ZA ČEŠKU I SLOVAČKU

Nedavno su promijenjeni pozivni brojevi za Češku i Slovačku. Tako nakon izlaznog broja iz Hrvatske 00, valja ukucati 420 za Češku, odnosno 421 za Slovačku.

DEANA KNEŽEVIĆ, novinarka Večernjeg lista u broju od 11.4.1997., piše o obrazovanju:

Koliko polagati na obrazovanje? Rezultati opsežnog međunarodg ispitivanja pokazali su da su najučinkovitije škole u Singapuru, Južnoj Koreji, Japanu, ali i da su pri vrhu proučavane skupine od četrdesetak zemalja: npr. Češka, Slovačka i Slovenija. Iza njih su čak i Austrija, pa Francuska, Švedska, Njemačka, a veliki SAD tek je na 28. mjestu. Znanje je provjeravano kod djece iste dobi, istom metodom, u matematici i prirodopisu, a rezultati su zbilja iznenađujući. Oni su poptuno srušili tezu da samo najbogatiji mogu imati dobar obrazovni sustav i da kvaliteta školstva nužno ovisi o novcu koji država u tu svrhu ulaže. Češka i Slovačka sigurno u tom pogledu zaostaju za SAD-om ili Njemačkom, ali su mali Česi i Slovaci, dakle djeca iz država koje su se tek otisnule u "carstvo" kapitalizma, pokazali više znanja nego njihovi vršnjaci u nekim najrazvijenijim i bogatim državama.

Svaštice

Ljeto u Dobříšu

Kasnoga ljeta, godine 1993. sudjelovala sam na Seminaru bohemista koji se održavao u dvorcu Dobříš, jugozapadno od Praga. Pet nezaboravnih dana, nas pedesetak bohemista iz različitih europskih, američkih i azijskih zemalja, družilo se međusobno te s brojnim istaknutim češkim književnicima i književnim teoretičarima. Bila je to - saznala sam tada - dugogodišnja, tradicija jer je, u vrijeme komunizma, dvorcem raspolagao Savez čehoslovačkih književnika (Svaz československých spisovatelů). Podobni pisci smjeli su tada, u miru njegovih salona i francuskoga vrta, stvarati svoje, uglavnom, socrealističke pisanije. Oni drugi, nepodobni, koji su pisali drukčije, nisu, dakako, imali pristup u dvorac. Književničku oazu na dvorcu Dobříš okusili su tek nakon pada komunizma, no na kratko vrijeme. Uskoro, naime, nakon povratka demokracije, dvorac je vraćen svojim pravim vlasnicima.

Onoga kasnoga ljeta godine 1993. češko Društvo književnika (Obec spisovatelů) posljednji je put bilo domaćin u dvorcu Dobříš, a glavnu riječ imala su slavna pera bivšega češkoga disidentstva: Ludvík Vaculík, Ivan Klima, Eda Kriseová, Eva Kantůrková, Milan Jungman, Jana Červenková,

Piše: Manja Hribar

književni teoretičari Alexander Stich i Květoslav Chvatík (dobar poznavatelj djela Milana Kundere) te, danas već pokojni, Karel Pecka. Tada sam prvi put susrela i književnike mlađega naraštaja, Alexandru Berkovu i Martina C. Putnu te Lubomíra Machalu, profesora na olomouckom sveučilištu o čijem pothvatu na polju književne teorije piše - na moju radost - novinar Željko Valentić u Večernjem listu od 25. svibnja 1997. Svi domaćini Seminara, i nama su, bohemistima i sebi samima, pokušavali objasniti suvremeni trenutak češke književnosti, osvijetliti perspektive, tada još prilično zamagljene, pa čak i upitne. No, danas je jasno: iako, nakon otvaranja državnih granica, preplavljeni valom zapadnjačkog komercijalnog šunda, suočeni s tran-

sformacijskim i novčanim teškoćama, ponešto dezorijentirani, isplivali su jasnijih pogleda na budućnost češke književnosti, njezin smisao i zadaću.

Kolektivna krivnja

Na Seminaru bohemista razgovaralo se, dakako, češki i bilo je senzacionalno sjesti za stol s Akiko Sekizawom iz Japana, Jessikom Maertinom iz Kalifornije, Jozefom Zarekom iz Poljske, Dickom Nilssonom iz Švedske, Evom Bauer iz Njemačke i na češkome jeziku razgovarati o svjetskim temama. I o hrvatskim, dakako, jer tada je rat i u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini bio još u punome jeku. Na svoj način senzacionalno doživjela sam i susret sa srpskim bohemistom Milanom Čolićem, koji mi je kasnije rekao da stalno boravi u Pragu. Bilo je to moje prvo iskustvo i moja prva pobjeda nad potrebom da se osvetim za ono što su nam učinili i okrenem mu leđa. Laka pobjeda nad osvetom, jer pred sobom nisam imala krivca. Srpskom književniku Dobriši Čosiću sigurno bih okrenula leđa, a i današnjem velikom demokratu Vuku Draškoviću.

No, vraćam se dvorcu Dobříš. To lijepo zdanje oko kojega se okupio gradić istoga imena, posjećivao je, u svoje doba, i predsjednik prve Čehoslova-

čke, T. G. Masaryk. Bio je to tada hotel "Kod Heinza" u kojemu je predsjednik sa svojim suradnicima rado zastajao da predahne i okrijepi se, usput riješavajući pokoji državnički problem. Na takve je izlete odlazio samo s idejno bliskim suradnicima, među kojima je prioritet uvijek imao Edvard Beneš, predsjednikova desna ruka, čovjek kojemu je Masaryk neograničeno vjerovao i ulagao u njega sve svoje državničke nade.

Ove godine u rujnu navršilo se šezdeset godina od smrti T. G. Masaryka. U visokoj životnoj dobi, gotovo se godinu dana tiho gasio u svojoj rezidenciji u Lányima, pogođen bolešću. No, ugasio se na vrijeme da ne vidi tragediju svoje države i svojega naroda u rujnu god. 1938. O tome je li njegova uzdanica, Edvard Beneš, tada kao i nakon poraza nacizma, državu mogao voditi drukčije, nisu na čistu ni povijesničari. Činjenica je da će Česi godinu dana nakon obilježavanja smrti T. G. Masaryka, prvog demokratskog predsjednika čije ideje i danas poštuju, obilježiti dva tragična događaja svoje povijesti: god. 1938. kad su ih svjetski moćnici prepustili Hitlerovu nacizmu i god. 1948. kad su, ponovno uz blagoslov svjetskih moćnika, postali žrtve Staljinova boljševizma. Edvard Beneš oba je puta bio na čelu države.

No, ono zbog čega je ime Edvarda Beneša u posljednjih sedam godina izazivalo kontroverzna mišljenja i izjave, kako u Češkoj tako u Njemačkoj, jesu Dekreti koje je, također uz

blagoslov svjetskih moćnika, donio god. 1945., a koji su ozakonili protjerivanje njemačkoga i mađarskoga pučanstva iz Čehoslovačke i konfiskaciju njihove imovine. (Stradala je tada, kako znamo, i hrvatska manjina u Češkoj).

U svojim sjećanjima objavljenim prošle godine u knjizi "Iseljenje Nijemaca iz Čehoslovačke" E. Beneš piše: "Bilo mi je jasno odmah poslije Münchena da će jednom, kad budu poništavani minhenski dogovor i njegove posljedice, u našoj državi morati biti riješeno, temeljito i definitivno, također pitanje manjina, napose pak pitanje naših Nijemaca... Cjelovito pitanje naših Nijemaca bilo je zatim praktično riješeno na konferenciji Sovjetskoga Saveza, Sjedinjenih država i Velike Britanije u Postupimu u lipnju 1945., na kojoj je iseljenje Nijemaca iz naše zemlje bilo međunarodno prihvaćeno te u godinama 1945. i 1946. definitivno provedeno." (iz: Český dialog, br. 5/1996).

Proglašavanje kolektivne krivice omogućilo je kolektivnu osvetu.

Kolektivna osveta

Od god. 1938. Česi su trpjeli od svojih nacistički nastrojanih susjeda Nijemaca. Nakon rata mnogi su svoju patnju trostruko naplatili. Današnja nova demokratska vlast u Češkoj Republici nastoji otkloniti posljedice ove osvete. Iduća će godina, vjerojatno, bar formalno-pravno staviti točku na sedmogodišnje pokušaje pomi-

renja između Čeha i Nijemaca. Deklaracija je potpisana već i na najvišoj razini, Havel i Herzog zbog svojega sa zalaganja u tom pitanju, u Americi primili visoka priznanja.

No, ponovno se vraćam u dvorac Dobříš. Na završnoj večeri Seminara, uz švedski stol i mnogo pića, predstavili su me Ludvíku Vaculíku, jednom od najpoznatijih čeških suvremenih pisaca, čovjeku koji je u vrijeme komunizma bio u prvim redovima disidentskog otpora. U tijeku idućih godina upoznavala sam se s njegovim djelima, čitajući i njegove feljtone i članke o njemu u češkim novinama. Bio je među prvim intelektualcima koji su se odazvali na poziv da pokušaju uspostaviti dijalog s nekadašnjim češkim (sudetским) Nijemcima u Njemačkoj. Brojni književni susreti, s češke ili pak s njemačke strane granice, nisu prolazili bez njegova prisustva. Godine su prolazile, europski pritisak na Češku da riješi svoj odnos s Njemačkom bivao je sve jači. Dio češke javnosti kostriješio se na samu pomisao o nekakvu pomirenju, dok je, ne malen dio, naglašavao potrebu priznavanja vlastite krivice te potrebu oprastanja krivice nanese českomu narodu.

Ludvík Vaculík tada je (god. 1995.) napisao zahtjev vrhovnom državnom zastupništvu u Pragu koji su supotpisali Jiří Hanák, publicista, Vladimír Karpfík, glavni urednik i Dušan Karpatský, urednik *Literarnih novina*, a u kojemu se traži pojedinačna odgovornost za sva zlodjela nanese pripadnicima njemačkoga naroda nakon dru-

gog svjetskog rata. Njihov je zahtjev bio reakcija na peticiju *Pomirenje 95* koju je potpisalo 105 čeških i njemačkih intelektualaca, a koja je u Češkoj izazvala burne prosvjede, jer se u njoj tražilo uspostavljanje dijaloga češke Vlade s političkim predstavnicima sudetskih Nijemaca.

Realnost

Ludvilka Văculika susrela sam ponovno prošle godine u Pragu i provela s njime u razgovoru sat, dva. Rekao mi je tada: "Mora biti jasno da mi sa sudetskim Nijemcima nemamo o čemu razgovarati. Sami su si skrivali svoju situaciju. Njihov izgon bio je posljednji ratni čin i nelogično je i nepravilno suditi o njemu iz mirnodopskih okvira. U ono vrijeme, dakle, poslije rata, bilo mi je devetnaest godina i izgon Nijemaca smatrao sam, kao i mnogi drugi, povijesnom pravdom. Danas tome problemu prilazim drukčije, s aspekta načina na koji su se naši ljudi ponijeli prema Nijemcima. Nekolicina mojih kolega i ja zatražili smo kazne za nepoznate počinitelje i proglasili koji smo u vezi s tim objavili izazvao je brojne istrage u Češkoj Republici koje još traju. Javnost koja do tada nije željela ništa čuti o toj temi, odjednom je započela rasprave, počeli su izlaziti članci, reportaže, publikacije o tome što se tada događalo. Naša namjera nije bila da u zatvor strpamo nekoliko starijaca, već smo željeli pokazati da taj čin nije stvar naroda već krivica pojedinaца, od koje se

narod mora distancirati. Jer ako zla djela nisu ni moralno osuđena, ona se uvlače u gene i postaju dio naslijeđa. A nasilje koje su neki Česi učinili nad Nijemcima poslije se okrenulo protiv čitavoga češkog naroda. Pojedinačni su zločini ostali neimenovani. Imenovan je samo ratni zločin, genocid nad većim skupinama ljudi, a toga je bilo malo. Željeli smo dakle reći: ako snosimo kakvu krivicu, onda je to ta i moramo je priznati. A sa sudetskim Nijemcima nemamo o čemu raspravljati." (iz razgovora objavljena u *Vijencu* br. 83/13. ožujak 1997.) Pretpostavljam da je jasno kako Česi i Hrvati ponovno imaju što naučiti jedni od drugih.

František Dvorník VOJTJEH ADALBERT svetac Bijelih Hrvata

Kršćanska sadašnjost
Zagreb 1982.

Knjigu možete nabaviti po 25 kn u Zagrebu - Knjižara KS "Kaptol" br. 29 ili narudžbom kod izdavača - "Kršćanska sadašnjost" 10001 Zagreb, pp 434, Marulićev trg 14

U ovoj knjižici, djelu poznatog češkog povjesničara Františka Dvorníka, našoj vjerskoj i kulturnoj javnosti prvi put predstavljamo jednu takvu ličnost, koju - istini za volju - nismo zaboravili jer je nikada nismo ni poznavali, pa se nameće potreba da je, makar i s velikim zakašnjenjem, konačno upoznamo. Riječ je o sv. Vojtjehu (oko 956-997), sinu kneza Bijelih Hrvata, drugom praškom biskupu, benediktincu, misionaru, mučeniku i apostolu ne samo naših sunarodnjaka Bijelih Hrvata, nego i Čeha, Slovaka, Poljaka, Mađara i Prusa. On je svojim životom i radom u svim tim narodima ostavio neizbrisivu uspomenu, dok je kod nas ostao sasvim nepoznat.

Lz pogovora Stjepana Krasíća O.P.

Rekli su

IVAN SUPEK, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u kolumni za list *Nacional*:

- Čim prihvatimo da je August Šenoa bio hrvatski romanopisac (a roditelji su mu se tek bili doselili iz Češke), odustajemo da naciju odredimo biološki. Besmisleno je govoriti o naciji kao kakvu biću s određenim svojstvima. Kad koji povjesničar kulture kaže da su Francuzi slikari, a Nijemci glazbenici, tada je točno samo to da je na njemačkom tlu izraslo više velikih glazbenika, a na francuskom tlu više velikih slikara, ali je bilo na objim stranama posve nedarovitih za jednu ili drugu umjetnost. Jednako je tako besmisleno tvrditi da su svi Srbi takvi, a Hrvati ovakvi, jer nas ima svakakvih.

ONDŘEJ HAVLÍN, češki veleposlanik u Hrvatskoj i BiH, u razgovoru za list *Slobodna Dalmacija* od 1.3.1997.:

- Da nije bilo rata na području Hrvatske, mislim da biste vi bili u velikoj prednosti pred ostalim zemljama koje su u devedesetim godinama zahvatile demokratske promjene. Jer, za razliku od Češke, vi ste imali znatno liberalniju ekonomiju. Hrvatska je u tome imala prednost koju je izgubila ratom.

Obljetnice

Uz 60. obljetnicu smrti

SJEĆANJE NA T. G. MASARYKA

(Iz knjige: *Jindřiška Smetanová, TGM: "Proč se neřekne pravda?"*, iz sjećanja dr. Antonína Schenka)

"Ne želim pisati o tome čime je TGM privlačio kao državnik i filozof. (...) Želio bih ga, u ovim sjećanjima, približiti kao čovjeka, u njegovu svakodnevnom, običnom životu. Njegova visoka, vitka pojava, škrte geste i lice pravilnih crta, s prijaznim i, ujedno, energičnim izrazom, bistrim očima i uljudnim osmijehom, stvarali su harmoničnu cjelinu."

"U tihim prostorima dvorca na Lányma, sačuvao je Masaryk za sebe, uz zahtjeve visoke službe i iznimnog položaja, ostatak slobode. I upravo je ovdje, u dodiru s ljudima, najneposrednije djelovala snaga njegove osobnosti. Takav bi dojam odnosio sa sobom svatko, tko je k njemu češće navraćao, no, proživljavali su ga i oni koji su imali mogućnost biti u blizini TGM i služiti mu.

"Upravo je snaga Masarykove osobe često bila razlog njegovoj samoći. Njegova mudrost, iskustvo, za naše uvjete neuobičajena obrazovanost te njegovo životno djelo imali su tako izrazit učinak da se, u mnogih ljudi, poštovanje prema njegovoj osobi često mijenjalo u određenu suzdržanost i svijest o vlastitoj ograničenosti."

Tomáš Garrigue Masaryk umro je 14. rujna 1937.

Dr. Antonín Schenk bio je Masarykov osobni tajnik od god. 1928. do 1937. Njegova sjećanja pisana od sredine šezdesetih godina do smrti, god. 1970., sabrala je i objavila književnica Jindřiška Smetanová god. 1996. (mh)

90. obljetnica rođenja

BOHUMIL ŘÍHA

(1907-1987)

Narodni umjetnik - po zanimanju učitelj, dugogodišnji direktor Dječje izdavačke kuće (danas Albatros). Napisao je preko tri-desetak knjiga za djecu i mladež. U mnogim zemljama svijeta djeci je poznat po pričama "Honzíkova cesta" i "Příběhy malého Vítka". Nagrađivan je nizom nagra-

da za književnost. Dobio je i Andersenovu nagradu za dječju književnost, kao prvi književnik u "tadašnjoj" Čehoslovačkoj 1980. Za Bohumila Říhu može se reći da se ubraja u češke klasike koji su pisali i za djecu. U djelima za odrasle tematski izvor je suvremeno selo i starija češka povijest.

Od njegovih djela Središnja knjižnica za češku narodnost nudi čitateljima sljedeće publikacije: **Dječje publikacije:**

Dětská encyklopedie; Adam a Otká; Indiánská romance; Klouček Smítko; Tajemná píšťala; Pohádky o princeznách; O létadélku Káněti.

Publikacije za odrasle:

A zbyl jen meč; Čekání na krále; Předě mnou poklekni; Poštámistr známíko; Učitel Viktor Pelc.

Navedene knjige mogu se posuditi i putem međubibliotečne narudžbe. Adresa knjižnice je: **Središnja knjižnica za češku narodnost Bjelovar**
Šetalište Ivše Lebovića 9

Fanika Stehna

DAN POBJEDE

Piše: Zdenko Prochaska, dipl.ing.

Početak svibnja, točnije devetog njegovog dana, navršile su se 52 godine od svršetka drugog svjetskog rata. U nekim evropskim zemljama to je i državni praznik, pa tako i u Češkoj republici. Ondje se slavi dvojako - kao kraj rata i kao dan oslobođenja od šestogodišnje nacističke okupacije. Znamo, naime, da su u ožujku 1939. njemački nacisti okupirali Češku, proglasili tzv. *protektorat* i mislili da su definitivno pokopali Čehoslovačku republiku. Bila je to tada nedvojbeno najava daljnjih Hitlerovih osvajačkih pohoda. Zbog toga, uzevši u obzir i prethodnu Münchensku krizu iz jeseni 1938., mnogi smatraju da je drugi svjetski rat zapravo počeo u Češkoj tj. u Pragu.

Okupacija Češke i mnoga zlodjela nacističkih okupatora ostavili su duboki trag u češkom narodu, koji se, s obzirom i na ranije dugostoljetne sukobe sa germanizacijom i njemačkim imperijalizmom, teško može izbrisati iz njegove svijesti.

Već 1944. godine bilo jasno da će Njemačka izgubiti rat, pa je ostalo samo pitanjem vre-

mena kada će se to zbiti, na žalost, uz daljnji broj nepotrebnih žrtava. Kao i u drugim evropskim zemljama, u tadašnjoj Čehoslovačkoj, odnosno na njenom teritoriju, postajali su sve aktivniji razni otpori okupaciji. U Slovačkoj je buknuo otvoreni vojni ustanak u kolovozu 1944., a u Češkoj su se množili partizanski odredi. Fronta se približavala sve više Pragu. Tamo je početkom svi-

bnja 1945. (5. svibnja) planuo spontani ustanak građana Praga. Iako vodstvo podzemne organizacije otpora još nije smatralo da su sve pripreme gotove, ustanak je izbio i morao se podržati. Borbe su se vodile na ulicama i na barikadama, često vrlo neugodne, jer su po čitavom Pragu bili u raznim stanovima razasuti Nijemci i nacisti, svi naoružani. Oni su sa prozora svojih

Večernji list, 15.11.1996.

stanova pucali po borcima otpora i nevinim građanima, pa i djeci. Tako su pale mnoge žrtve.

Ustanici su bili slabo naoružani, često je uzmanjkalo municije, protiv dobro naoružanih i opskrbljenih vojnika Wehrmachta i SS odreda. Stradale su i mnoge zgrade, najpoznatija je Starogradska vijećnica, čije je jedno krilo posve izgorjelo.

Na žalost, već se tom prilikom vidjelo da pobjednici, veliki saveznici, imaju svoje interese i ne obaziru se mnogo na stradanja onih malih. Američke trupe su stigle do Berouna, 40 km jugoistočno od Praga, i dalje nisu išle usprkos svojoj velikoj brojčanoj i tehničkoj nadmoći. Naime, Prag je po ugovoru iz Jalte spadao u sovjetsku zonu. Tako su sovjetske jedinice ubrzanim forsiranjem iz smjera Berlina stigle u Prag tek 9. svibnja i svladale ostatke njemačke vojske.

Usprkos tim nezgodama slavi se 9. svibnja, koji je ujedno i svršetak drugog svjetskog rata, kao dan oslobođenja od nacističke okupacije.

To je značajan datum novije evropske povijesti, a još uvijek ima mnogo suvremenika koji su proživljavali te dramske događaje, pa je dobro podsjetiti se na njih.

Zanimljiva ponuda

Čitajte Hrabala u originalu

Središnja knjižnica za češku narodnost, nudi vam mogućnost čitanja knjiga, nedavno preminulog književnika, u originalu.

Z fondu Ustřední knihovny pro českou národnost v Chorvatsku nabízíme vynikající publikace z Hrabalova díla.

Hovory lidí - Výbor z povídek

Chcete vidět Zlatou Prahu - kniha povídek

Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet - povídky z počátku padesátých let, z období kultu osobnosti, patříci k vrcholům Hrabalova díla.

Kličky na kapesníku - román - interview

Městečko kde se zastavil čas - dosud nevydaná proza z roku 1973 je motivicky spřízněna s trilogií z Nymburka, kterou vydal CS spisovatel pod názvem Městečko u vody. Jedná se však o prozu zcela svěbytnou.

Něžný barbar - pedagogické texty

Obsluhoval jsem anglického krále - román

Svatby v domě (trilogie) - Memoáry, vyprávěné z pohledu autorovy ženy Pipsy, jsou jakýmsi monologickým komentářem jejich společného života.

Vita nuova - Druhý díl volně koncipované trilogie navazuje na Svatby v domě. Vyprávěčem je opět autorova žena.

Proluky - Závěrečný díl trilogie začíná rokem 1963. Třebaže jde o text v podstatě autobiografický, vytváří v něm autor výstižný portrét doby.

Ztracená ulička - Objevné vydání básnické sbírky, která měla být autorovým literárním debutem, avšak po únoru 1948 byla sazba rozmetána. (fs)

MIROSLAV HOLUB

(1923)

PĚT MINUT PO NÁLETU

V Plzni,
v Nádražní třídě 26,
vystoupila do třetího poschodí
po schodech, které jediné zbyly
z celého domu,
otevřela dveře
vedoucí do nebe,
strnula nad propastí.

Nebot' tady
končil svět.

Pak
dobře zamkla,
aby snad někdo nevzal
Siria nebo Aldebarana
z jejich kuchyně,
sestoupila ze schodů
a usedla dole
čekat,
až znovu naroste dům
a z popela vrátí se muž
a z nožiček slepí se děti.
Ráno ji našli
zkamenělou.
A vrabci jí zobali z dlaní.

PET MINUTA POSILIJE NALETA

U Plzenju,
u Kolodvorskoj aveniji 26,
popela se na treći kat
stubama, koje su jedine preostale
od cijele kuće, otvorila je vrata
što su vodila u nebo,
protrnula nad bezdanom.

Jer ovdje je
svršavao svijet.

Zatim je
dobro zaključala,
da ne bi, valjda, netko uzeo
Sirijusa ili Aldebarana
iz njihove kuhinje,
sišla je stubama
i sjela dolje
da čeka,
dok ponovno ne naraste kuća
i iz pepela ne vrati se muž
i od nožica ne slijepu se djeca.
Ujutro su je našli
okamenjenu.
A vrapci su joj zobali s dlanova.

(Izbor i prijevod: Manja Hribar)
Iz zbirke "A letjelo se" (Ono se letjelo), Plzeň 1994.

Dr.sc. Miroslav Holub, liječnik imunolog, rođen je 13.09.1923. u Plzenju, a danas živi u Pragu. Član je Bavorske akademije lijepih umjetnosti, Njujorske akademije znanosti, Učené společnosti České republiky, predsjednik rady Nadace Pangea, potpredsjednik Britanskog društva za poeziju. Dobitnik nagrada: Georga Theinera 1991 i Purkyňove medalje za biološke vědy ČSAV 1988. Počasni je doktor Oberlin Collega, 1986. Za svoje sveukupno pjesničko djelo, u talijanskom gradu Pescari, primio je ovogodišnju nagradu PREMIO INTERNAZIONALE FAIANO.

Londonska priča

Do you speak czech ili kako vam drago

Pri kraju uspješne studentske godine, iznenadio me je poziv za posjet Londonu. Ipak, nije me trebalo puno nagovarati. Riješivši nekako "sitnicu" koja se zove *osiguravanje mužnog financijskog pokrića*, spakirala sam se, sjela u avion i otputovala. Za otprilike dva sata bila sam već u tom prekrasnom velegradu. Sljedećih deset dana (koliko je trajao posjet) obilazila sam London uzduž i poprijeko, posjetila mnoštvo muzeja (pa i onaj Sherlocka Holmesa) i, mislim, vidjela najviše što se u tako kratko vrijeme može vidjeti. No, kakve to veze ima s Češkom, pitat ćete. Priznajem, i sama sam, u početku, mislila da nema nikakve.

Ali, prvo što me je zateklo bio je susret s češkom riječi i to gotovo na svakom koraku. London je bio doslovce PUN ČEŠKIH TURISTA (otprilike kao ljeti na Jadranu) i izgledalo mi je kao da sam stigla na češke jezične vježbe.

U svečanim prostorijama muzeja *Madamme Tussaud*, susrela sam se s predsjednikom HAVELOM i moram priznati, uživala u njegovom društvu. Čak sam uspjela nagovoriti nekog Japanca (gle čuda, tog trena nije bilo niti jednog Čeha) da fotoaparatom ovjekovječi taj događaj. Što da vam pričam, i sami znate koliko je Havel simpatičan, samo... bio je nekako previše ukočen i šutljiv. Uljudno se smješkao i pažljivo slušao što sam mu govorila.

Oprostivši se od Havela i brojnih drugih tu okupljenih poznatih ličnosti - P. Picassa, A. Christie, Oprah, D. Coperfielda, Billa Clin-

U muzeju *Madamme Tussaud*,
(s voštanom figurom V. Havela)
London, 1997.

Piše: *Mihaela Banek*

tona, engleske kraljevske obitelji itd. (stigli su čim su čuli za moj dolazak) - u pratnji svog tjelohranitelja, uputila sam se u *katedralu sv. Paula*. Nju je, naravno, posjetio i Havel, ali u ožujku 1990. g., i zavirio u počasnu knjigu američkim i engleskim žrtvama drugog svjetskog rata. O tome svjedoči fotografija na zidu katedrale uz natpis: "UGLEDNI DRŽAVNICI KOJI SU POSJETILI KATEDRALU".

Kad sam na jednom od brojnih filmskih plakata s londonskih ulica ugledala reklamu za, naravno, češki film "KOLYA", ovogodišnjeg dobitnika Oskara, odlučila sam otići i u kino. Svidjelo mi se što Englezinisu sinkronizirali film, već su samotitlovali, pa sam mogla uživati u originalanom zvuku. *Kolja* me oduševio. Preporučam, pogledajte taj film!

Sutradan sam se uputila u *Buckinghamsku palaču*, iako nisam imala zakazan *tea-time* (čaj) s kraljicom. I dobro da je bilo tako, jer od silne straže, koja se ondje vrnula i upravo obavljala smjenu, čitav sat nisam mogla maknuti s mjesta. Iza toga sam požurila na misu u *Westminster Abbey*, a pri ulasku sam gotovo naletjela na kraljicu. Elizabeta je bila po običaju decentna i na svega tri metra od mene ulazila u automobil, dok sam ja prtljajala po zaglavljenom fotoaparatu. Zato me valjda i nije prepoznala, iako smo se svega dan ranije srele kod gospođe *Tussaud*. Nema veze, nadoknadit ćemo to drugi puta.

Mogla bih vam tako pričati satima, ali mislim da ste već i ovako shvatili da su Česi gotovo u svakom kutku kugle zemaljske i da ih se ne možemo, kad bi i htjeli, samo tako riješiti.

Iz češke kuhinje

Dršť'ková polévka

Fileki, govedske ili janjeće iznutrice - u Dalmaciji tripice, u Sloveniji vampi, na istoku škembíci - zalogaj su koji si mnogi rado priušte i pripremaju se u nas na različite načine - s krumpirom, nešto gušći sa slaninom, na tršćanski način i začinjene rajčicom. Vrlo su traženi i u Češkoj, ali je recept za njih nešto drugačiji. Naime, kad Vás Čeh pozove u restauraciju na "dršť'kovou polévku", znajte da će Vam ponuditi juhu od fileka. Evo kako se priprema:

Potrepštine

500 g fileka, 1,5 l juhe od kostiju, sol, 60 g brašna, 50 g masti ili ulja, 100 g korijenja od povrća, 1 česno češnjaka, 1 žlica slatke paprike, mažuran, peršinov list.

Priprava

Fileke više puta dobro operemo, posolimo i posipamo brašnom te ponovno properemo. Stavimo u hladnu vodu i kuhati. Kad zakipi, prvu vodu bacimo, fileke stavimo ponovno u hladnu vodu i kuhamo na laganoj vatri dok ne omekšaju (otprilike 3 do 4 sata). Zatim ih narežemo na rezance. (Sve se to može izbjeći ako u trgovini kupimo smrznute fileke, koji su već očišćeni, narezani i skuhani. Podsjećamo i na to da kuhanje svježih fileka u ekspres loncu kraće traje.)

Od masnoće i brašna pripremimo svijetlu zapršku, pomiješamo je s ohlađenom juhom od kostiju i kuhamo 15 minuta. Dodamo na kocke narezano korijenje od povrća i kuhamo dok ono ne omekša. Potom, u juhu dodamo zgnječeni češnjak sa soli i paprikom koju smo razmazali s malo masnoće, kako bi juha dobila lijepu boju, a na kraju dodamo narezane fileke i peršinov list.

Ukus juhe možemo poboljšati, ako je skuhamo s komadićima suhog mesa ili slanine. Želimo li pikantniji zalogaj, valja dodati više paprike i mažurana.

Obavijest o godišnjoj članarini

zaposleni 50 kuna,
učenici, studenti i umirovljenici uživaju popust od 50%, te za njih godišnja članarina iznosi 25 kuna

Pristupnina je 10 kuna. Trošak izdavanja članske iskaznice je 10 kuna

Uplate članarine primaju se utorkom u prostorijama Društva ili na žiro račun Društva:

30102-678-83840

Sa zahvalnošću primamo dragovoljne priloge !